

3 případy
• policejního komisaře •

POBUDY

Jiří Slavíček

motto česká detektivka

Tři případy policejního komisaře Pobudy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Jiří Slavíček
Tři případy policejního komisaře Pobudy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Jiří Slavíček

3 případy

• **policejního komisaře** •

POBUDY

Praha 2017

*Přestože autor používá pro dokreslení atmosféry
historické reálie, příběh i postavy jsou fiktivní
a skutečnými událostmi a osobami pouze inspirované.*

Na rohovém domě s č. p. 568 ve Strojnické ulici byl vedle vchodu ve výši hlavy dospělého muže připevněn oválný smaltovaný štít. Na něm byla v náležité velikosti na bílém podkladě provedena dvojhlavá rakouská orlice s korunkou a erbem. Pod ní stál zřetelný nápis v němčině *K. k. Polizei Kommissariat für Bezirk Holleschowitz-Bubna*. Třebaže tu v sedmém pražském obvodu žilo převážně české obyvatelstvo, každý věděl, že je k tomuto policejnímu komisařství svým způsobem vázán společenskou a domovskou povinností. Dům měl vchod ze Strojnické ulice, ale jeho čelní fasáda byla orientována na Bělského třídu.

Hlavní holešovickou ulici už od ranního rozbřesku naplňoval čínorodý ruch. Po dlažbě Bělského třídy po nedělním klidu opět rachotily vozy naložené fasuňkem,

projížděly tudy fiakry, trakaře a bryčky všeho druhu. Středem ulice pak po kolejích dojížděla tramvaj tažená koněm na konečnou do Královské obory na Výstaviště. Pouliční prodejci se předháněli v nabídce zboží. Volání a křiku tu bylo jako na trhu a lidí kolem jako o pouti. Tak vypadal obvyklý obraz všedního dne.

Zato na c. k. policejním komisařství ve Strojnické ulici panoval až nezvyklý klid. Nikdo se nedomáhal policejního slyšení, jak bývalo při začátku nového týdne obvyklé. Nikomu se nic neztratilo, nikdo nikoho nežaloval pro urážku na cti ať své, nebo panovníkově, nikdo nesáhl na život sobě ani druhému, ba ani ve vedlejší místnosti nedrčel jako obvykle telegraf. Prostě nic. C. k. policejní komisař Franz Xaver Pobuda si v té chvíli připadal jako na jiné planetě. Jistě, bylo by to chvályhodné, věci se mnohdy jakousi vnitřní zákonitostí uspořádají samy od sebe, ale přesto tomu tak úplně nevěřil. Měl jakési tušení, že pod zdánlivým klidem se zákonitě musí udát něco zatím skrytého, a o to hrůznějšího.

Jak vidno, neděle v jeho holešovicko-bubenském okrsku proběhla bez střetu se zákonem. A jak probíhá obvyklá neděle, to policejní komisař věděl také, neboť svoji čtvrť znal dobře. Třebaže neděle je dnem Božím, a ten se má světit a má se odpočívat, nikdo z Holešovičáků a Bubeňáků nelenošil. Buď kutil cosi doma nebo na zahrádce, či se vydal za zábavou za řeku. Většinou ale obyvatelé zůstávali zde, protože i tady v Holešovicích se nabízelo hned několik možností, a to nejen podle kapsy, ale i podle libosti. Někomu stačilo nahodit čeřen a ulovit si rybu, protože Bubeňáci jsou hoši od vody, nebo loďkou zajet na protější ostrov Velké Benátky, kde někteří mají své zahrádky. Ho-

lešovičáci zase mohli vyrazit do Královské obory a pose-
dět tam v hostinci U Bukovských, poslechnout si muziku
či poskočit v tanci u Urazilů nebo Nyklesů. Obvykle začí-
nali u Kejřů v bubenském pivovaře, kde měli pivko jako
křen. Prostě neděle je pro místní, aby se rozptýlili po týd-
nu lopoty ve fabrikách, jakou je třeba místní továrna na
klobouky Böhmovka, kovodělná Martinka, Bondovka či
největší z nich, továrna Umrathova. Továren je tu celý
tucet. Když tak komisař Pobuda teď o včerejšku znovu
přemýšlel, mohl si říci, že ho prožil více než zdařile.

...

A jak strávil neděli? Po obvyklém svátečním obědě, kdy
se u nich doma podávala dozlatova opečená sadská hu-
sička s křupavou kůrčičkou, zelím a bramborem, se natáhl
v pokoji na sofa a za staženými závěsy se oddal poobědní
činnosti nejmilejší. Jen nakrátko ho v tom slastném činění
vyrušil hlas jeho ženy, ale to už spíše nevnímal. Když se
pak v odpoledni probudil, zjistil, že je doma sám. Jeho
žena Betty s dcerou Fanynkou vyrazily jako již poněkoli-
káté do sadů Korunního prince Rudolfa nahoru na Letnou.
Tam se odehrávalo nedělní korzo pražské společnosti.
Z vnitřní Prahy sem na levý břeh Vltavy přes ocelový most
Císaře Františka Josefa I. proudili výletníci, aby si užili
krásné procházky po návrší ve stínu stromů a pokochali
se výhledem na staroslavné město pod sebou. Cestou mezi
upravenými parkovými cestami kolem pomníku zvěčně-
lého korunního prince Rudolfa se dalo dojít až k nejzaz-
šímu konci parku, k hradnímu bastionu číslo XIX. Odtud
byl hezký výhled na řeku, řetězový most a střechy malo-
stranských paláců. Přímo pod ním pak bylo lze u řeky
spatřit dva lázeňské objekty, a to plovárnu občanskou

a vojenskou. Tam u XIX. bastionu se obvykle proud korzujících otáčel a navracel se stejnou cestou. Zatímco se lidé míjeli, vzájemně se zdravili neokázalým pokynem hlavy, muži smeknutím klobouků. Tahle promenáda byla spíše společenskou záležitostí, kde byli a chtěli být viděni vašnostové pražští se svými protějšky, matky s neprovdanými dcerami či různí adepti cechu úřednického. Vidět a být viděn, to bylo posláním odpoledního korza.

Tam v letenské výletní restauraci nad lanovkou, kterou sem přijížděli občané ze Starého Města pražského, bylo pohodlné posezení. U stolů pod věkovitými kaštany s výhledem na stověžatou Prahu a za zvuků vojenské kapely bylo možné příjemně strávit volný den. O to ale komisař Pobuda nestál. Vadily mu osoby, s kterými by se tam setkal. Bylo mu proti srsti, jak by se řeklo, klanět se, odpovídat na licoměrné pozdravy, neupřímné úsměvy, naduté, povýšenecké vystupování všech těch naparáděných měšťanů. Nemohl ale popřít, že v téhle letenské restauraci točí výtečné plzeňské pivo. Komisař byl ostatně jako každý Bubeňák věrný svému pěnivému moku a jeho domovskou stanicí pak byla šenkovna bubenského pivovaru. Betty s dcerou ho vždycky lákaly, aby si oním korzem vykročoval po jejich boku, oblečen ve slavnostní policejní uniformě s kordíkem u pasu, a dodal jejich ženskému tandemu na vážnosti. S tímto u něj nepochodily. C. k. policejní komisař byl v Holešovicích, v sedmém policejním obvodu, ten nejvyšší představitel politicko-policejní moci a po náročné službě má nárok si důkladně odpočinout a načerpat síly do dalšího týdne.

Poté, co se probudil z nedělního šlápartu, si vychutnával samotu. Betty s Fanynkou se z letenského korza jen

tak nevrátí a jejich služebná Anička, srdečné světlolasé děvče z jižních Čech, je jistě u Urazilů a roztáčí to tam na nedělní tancovače. Zjistil, že zůstat takto sám, nikým nerušen a nenapomínán, je vskutku příjemné. Odpočinut na těle, rozhodl se vyrazit ven.

Oblékl si pikovou vestu s foremetkou a límcem, šedé kalhoty a obul si lehká perka. Na hlavu si nasadil klobouk oříškové barvy. Má volno, a třebaže je vlastně komisař ve službě vždy, je potřeba si občas odlehčit. Ze svého bydliště na souběhu Bělského a Belcrediho třídy to měl k bubenskému pivovaru tak pět set kroků. Nezdržel se ale dlouho. Na stálé štamgasty bylo zřejmě ještě brzo, a proto vyrazil jinam, na Letnou do Letohradské ulice do hostince U Jiříčků. Tam našel odpolední společnost kompletní, a to při kuželkách. Jako obvykle se soutěžilo při hře zvané honér a hrálo se o krejcarové vklady. Teprve teď se komisař mohl dokonale uvolnit, ve společenství soudruhů a místní honorace, a v této příjemné společnosti a při hře zůstal až do setmění. Poté se obřadně se všemi přítomnými rozloučil a vydal se nazpět k domovu.

Scházel svažitou Letohradskou ulicí dolů na Bělského třídu. Z letenských zahrad vanula sladká vůně šeříků a on se cítil tak lehce, uvolněně. Mohl říci, že to bylo vydařené odpoledne. Ještě teď se musel v duchu smát některým povedeným šprýmům pánů při hře v kuželky, tomu, jak se vzájemně pošťuchovali a jak si jeden druhého dobírali. Ani on sám se nechoval jako vážený c. k. policejní komisař. V kruhu blízkých přátel si mohl dovolit trochu furiantské vystupování. K Jiříčkům nedohlédlo oko vládního rady Marschana ani policejního ředitele Franze von Stejskala z Poštovské ulice na druhém břehu Vltavy. Tohle bylo

jeho území, a navíc byla neděle, kdy je možné trochu upustit z dekora.

Na rohu Letohradské a Vinařské ulice narazil na strážníka. Ten, jak spatřil komisaře, se postavil do jakéhosi nemotorného pozoru, hotov se služebně hlásit, a jeho ruka vylétla k policejnímu klobouku s kohoutím pérem.

„Nechaj si ten meldunk pro pana inspektora, Věchet,“ řekl Pobuda v dobrém rozmaru. Stále u něho převládala rozverná nálada od Jiříčků, a nemínil tady strážníka komandovat. Tenhle strážce zákona nepatřil přímo pod komisaře, jeho činnost řídil inspektor stráže bezpečnosti Jan Černý. Od něho pak dostával komisař Pobuda souhrnná hlášení, která poté putovala služební poštou na policejní ředitelství do Poštovské k rukám vrchního policejního komisaře Oliče.

Strážník Věchet se nepřestával na komisaře dívat a čekal, co řekne. Z jeho pohledu bylo patrné, že by nejspíš rád oznámil, že po dobu služby se v jeho okrsku nic závažného nestalo a drobnosti vyřešil hned na místě. Tomu komisař jistě věřil. Věchet vzbuzoval respekt už svou vizáží. Jeho velká hřmotná postava a brunátný obličej s mrožím knírem působily hrozivě nejen na holešovické výrostky. Na opasku se služebním číslem 703, který obeplínal jeho mohutné břicho, byla v koženém pouzdře zavěšena šavle. Co časem ztratil na mrštnosti, vyvážila jeho zarputilost, přičemž si mnohdy počínal jako býk.

„Tak servus, Věchet,“ rozloučil se Pobuda, nepostrádaje dobrý rozmar, a nechal strážníka svou náhlou žovíálností stát jakou opařeného.

Když za čtvrt hodiny dorazil do bytu na Bělského třídě, zjistil, že ženské osazenstvo je už doma. Služka Anička

mu pomohla vyzout se z perek a připravila mu domácí plášť. Komisař na ni povzbudivě mrkl a ona se zapýřila. Pochopil, že taneční zábava u Urazilů se zřejmě vydařila.

Teď již v domácím oděvu, usadil se v pokoji do křesla a rozevřel nedělní přílohu Národní politiky. Předstíraje, že čte, naslouchal hovoru svých žen, který k němu pronikal z pootevřených dveří kuchyně.

Vypadalo to, že i korzování se vydařilo. Betty i Fany zřejmě na korzu ulovily nějakého nápadníka. To, co se dělo v sadech Korunního prince Rudolfa, a sice vzájemná vizitace korzujících, ho nijak nezajímalo, ale co se týkalo jejich dcery Fanyanky, na to byl komisař zvědav. Nechtěl však do rozhovoru v kuchyni vstupovat a raději čekal, co na sebe povědí samy. Jednalo se o věc delikátní. Jejich Fany neměla ke třem křížkům daleko, a stále ještě nebyla pod čepcem.

Nedej Bože, aby se z ní nakonec stala stará panna, uvažoval Pobuda. To jediné ho trápilo, protože ostatní si až tak nepřipouštěl a mnohé věci bral s nadhledem. Fanyanka je ale jeho krev, a proto se ho to citelně dotýká a v nitru duše ho to bolí. Je pravda, že mnoho krásy nepobrala, po Betty má špičatý nos a bradu, jako by byla ze stejného kadlubu. Zatímco on je brunátný, růžolící, ona je bledičká. Komisaři připadá, že z něj nemá téměř nic. I povahu zdělila po ní, a to se mu zdá stejně nebezpečné jako podoba.

Pobuda se ze zaslechnutého útržku jejich rozmluvy dozvěděl, že na korzu v sadech natrefily na muže, jenž se jim představil jako auskultant Voříšek a doprovázel je pak cestou k bastionu. Tam se s nimi údajně rozloučil s tím, že si ještě musí připravit písemné podklady k soudu. Co na tom jest pravdy, mohl Pobuda jen těžko v této chvíli

zjistit. Ze své praxe ví, že auskultant je titul soudních úředníků vstoupivších do státních služeb, než dosáhnou titulu adjunkta. Adjunkti jsou trvale zařazeni nikoliv na určité místo úřední, nýbrž pro celý okrsek jednotlivých vrchních soudů zemských. Prezident soudu je pak určuje do určitého sídla úředního. Zvláštní podmínkou k dosažení úřadu jest vykonání právnických studií a složení tří státních zkoušek. Auskultanti jako úředníci výpomocní mají pouze povahu úřednickou, nemají služného, nýbrž pouze adjutum neboli plat výpomocný pět set zlatých ročně a jsou zařazeni mezi úředníky nižší třídy hodnostní. To ovšem mnoho neznamená, protože mohou být i bez adjuta, tedy nepobírat plat žádný.

To bude nejspíš tenhle případ, pomyslel si Pobuda. Jsou pak úředníci, kteří ve společenských vodách hledají takovou vhodnou partnerku, jež by pomohla to citelně chudé období překlenout. Pobuda byl zvědav, jak se na to bude Betty tvářit, až zjistí, o koho se jedná, ona, která je tak skoupá na každou zlatku. Pokud by to dotyčný myslel s Fany upřímně, Pobuda by mu nebránil, třebaže by to byl určitý ústupek. Vždyť za časů, kdy byl nucen pobývat ve státní službě ve Vídni, si podobně počínal i on sám. Rovněž bez peněz, ve státní službě jaksi na dištanc, bez definitivy.

Pobuda čekal, že se na něho Betty obrátí, aby zjistil, co je onen Franz Voříšek zač, zda o něm není nějaký záznam ať již ve spisech, či v policejní konškripci, ale nestalo se tak a komisař se do jejich rozhovoru nevměšoval. Pouze se dozvěděl, že si na něho Betty vezme reference prostřednictvím diskrétní kanceláře sídlící na Eliščině třídě za mostem Císaře Františka Josefa I. Pobuda si řekl, že se do toho míchat nebude a zakročí, jen pakliže by šlo

o podvodné jednání a ten domnělý auskultant by se na nich snažil vymámit peníze. V tom případě by dokázal zasáhnout bryskně a bez pardónu.

Pak už toho moc neví, jen to, že ho vzbudila v křesle služebná Anička slovy: „Jdou se natáhnout do postele, milostpane, dyk už mají skorem půlnoc.“ Snad to bylo tím rušným dnem a možná i vypitým pivem, že za novinami docela obyčejně usnul.

...

Kancelář policejního komisaře Pobudy byla jednoduše a prakticky zařízena. Žádné serepetičky jako dečky a věci, jaké se dávaly do cinkostnu u nich doma. V místnosti stál jednoduchý masivní stůl z třeshňového dřeva s mnoha zásuvkami, křeslo a židle podél stěny pro případné ctěné předvolané. Ti ostatní musejí před jeho stolem stát. Dále tu byla registrační skříň, litinová kamna Sirius, věšák na klobouk a hůl. Ze stěny na něho v zarámovaném obraze shlíželo Jeho apoštolské Veličenstvo císař František Josef I. v bledě modré uniformě s řády a epoletami. Jedno ale bylo zajímavé. Ať se komisař díval z jakéhokoliv rohu místnosti, vždy mu připadalo, že císař hledí přímo na něj. Patřil na něj blahosklonně s chápajícím otcovským pohledem, sledoval jej, kamkoliv se hnul. Pobuda z toho neměl obavy. Sloužil svému císaři ochotně a rád. Byl přesvědčen, že tu svoji mnohonárodnostní říši, ve které má vše své místo, řídí spravedlivě a on sám je zde proto, aby udržel pořádek na jemu svěřeném území.

Jaké je to území, o tom měl možnost se kdokoliv přesvědčit na Hurtigově plánu, jenž visel na protější stěně a byl na něm vyznačen jeho distrikt. A nebylo to území malé. Od XIX. bastionu na západě, odkud to není daleko

na Pražský hrad, po paroplavební komoru na východě a přístav v Holešovicích. Od severu k jihu bylo jeho území sevřené obloukem řeky Vltavy, od předpolí mostu Císaře Františka Josefa I. až po přívoz na trojskou stranu. Teď, když se Pobuda na mapu díval, připadalo mu, jako by jeho čtvrť byla poloostrovem, výběžkem, kde řeka Vltava přitéká ze severu a opět se na sever vrací. V jejím sevření se pak nacházel jeho department s 15 000 obyvateli. Bylo to území velké a neustále se zvětšovalo. Ze statistiky je doloženo, že jen za minulý rok zde bylo postaveno na čtyřicet nových domů a přibýlo jedenáct set obyvatel. Co sem všechny ty lidi žene? Hlavní podíl na tom měl průmysl. Továrny, které tady za řekou v Holešovicích našly své místo a přinesly obživu pro místní obyvatele. Bylo to území proměnlivé. Na letenské stráni se stavěla nová čtvrť, byl tu čistý luft a lidé utíkali ze sevření Starého Města pražského, začouzeného stovkami komínů.

Ještě jedna část kanceláře byla nezajímavá, ale potřebná, a sice výklenek, který se dal zatáhnout plentou, v něm se nacházel stolek a na něm porcelánové lavabo s konvicí vody pro osobní hygienu a nad ním zrcadlo v rámu z třesňového dřeva. Vytvořil jej nejspíš stejný truhlářský mistr, jenž vyhotovil jeho stůl.

Komisař Pobuda hleděl na svůj obličej v zrcadle a sledoval svůj výraz. Z protější strany na něj zíral obličej zralého pětapadesátiletého muže, který působil bohabojným dojmem. Rovný nos, mírně zdvižené obočí. Pěstěný knír vytažený na koncích do špiček. Tváře měl jinak holé, bez licousů. Mnozí úředníci se snaží k císaři svou vizáží připodobnit. On si na plnovous nezvykl, i když s ním jeho tvář vypadala důstojněji, usedleji. Malý podbradek a tváře

dobře živeného muže. Jen oči se mu nelíbily, byly protkány drobnými žilkami. To od toho, jak v poslední době hůře spal. Dr. Kotaš, holešovický obvodní lékař a jeho přítel, tvrdí, že to má od čtení listin, úředních fermanů, a měl by si pořídit cvikr, ale on ví, že je to spíš tím, že jeho noci jsou neklidné a ve snech se vrací k právě řešeným případům. Vlasý neměl na rozdíl od jiných úředníků v jeho letech ještě protkané stříbrem, a to ani na skráních. Neměl kouty ani pleš, jeho vlasy byly naopak bujné, nepoddajné, musel používat brilantinu, aby držely fazonu.

Nosil šedozelenou služební uniformu zdobenou knoflíky s orlíčky, na stojatém límci v sametem lemované červené ohrádce dvě stříbrné hvězdy, odznak policejního komisaře. Je tam místo ještě pro třetí, to pro případ, že by se stal vrchním komisařem. Služebním věkem by na to aspirovat mohl, jenže v tomto ohledu hraje roli celá řada okolností. Bohužel, nemalou měrou se na tom podílejí známosti, nejen tady na pražském policejním ředitelství, ale i na ministerstvu ve Vídni, potažmo u císařského dvora, odkud dekrety pocházejí. Pobuda neměl žádný rodový či šlechtický predikát nebo podobnou přímluvu, ale věřil, že za ním stojí věrná služba císaři, celých třiatřicet let, kdy postupně od c. k. policejního praktikanta a koncipisty stoupal výš. O tom všem se na policejním ředitelství v Poštovské ulici vědělo, ale reakce zatím žádná. Postupně splnil veškeré státem předepsané zkoušky, vládl slovem a písmem nejen česky, ale též německy, a uměl i italsky. Zároveň si myslel, že by mělo být přihlédnuto k jeho činnosti v předminulém roce 1891, kdy zvládl náročný provoz při Jubilejní zemské výstavě zde v Holešovicích na Výstavišti, a návštěva císaře Františka Josefa I.

tak proběhla bez incidentů. Dlužno ještě podotknout, že se ve svém distriktu Holešovicích-Bubnech úspěšně zhostil vyřešení tří hrdelních zločinů. Komisař Pobuda věřil a doufal, že policejní ředitel Franz von Stejskal dodrží své slovo a ve Vídni bude intervenovat ve věci jeho možného povýšení. Jenže jak už je to se vším, ta rakouská šlampe-raj jistě k tomu má své slovo.

Komisař neklidně přecházel svou kanceláří. Od okna ke dveřím a zase zpět. Kolikrát si tohle téma v hlavě omílal. Jeho čtvrt' stále roste, plní se lidmi, kteří se sem stěhují, a oni zde na komisařství pracují jen ve třech. Tuhle situaci zatím však zanechává místodržitelství v čele s hrabětem Thun-Hohensteinem bez odezvy. Celá agenda nabývá na objemu. Komisař si představuje, že v případě jeho jmenování by se mohl úřad rozšířit a přijmout další, tolik potřebnou sílu. Zdejší situace se stává neutěšenou. Právě proto mu bylo nyní divné, že se při té přemíře práce nic neděje, že nedrhní telegraf, že se nedostavil policejní inspektor Jan Černý a nepřinesl nějakou neodkladnou zprávu.

Komisař Pobuda sáhl po klice a otevřel dveře do další služební místnosti. Tam pracovali dva jeho úředníci. Ti už chtěli povstat, aby se s komisařem pozdravili, ale Pobuda jim dal pokynem ruky najevo, aby zůstali sedět.

„Jen klidně pokračují ve své práci, pánové,“ řekl blahosklonně. Viděl, že nezahálají a jejich péra skřípou po papíru.

U okna seděl koncipista Nebeský, jeho zástupce, a připravoval odpovědi na úřední akta a přebíral pro komisaře poštu. Tu třídil dle důležitosti a dohledával potřebné listiny, jež se hromadily v šanonech v registračních skříních. Hlavně připravoval koncepty dopisů, které poté v čisto-

pise komisař Pobuda odesílal organizacím, jako je policejní ředitelství v Poštovské, místodržitelství či magistrát pražský. Byl to svědomitý a důsledný úředník, ale také sportovec, člen místního Sokola. Ze strany policejního ředitelství se této národovecké sportovní činnosti mnoho nepřeje a ve Vídni ji shledávají jaksi závadnou a pro úředníka ve vyšších policejních funkcích nevhodnou. Komisař však jeho členství dokázal obratně obhájit tak, že koncipista Nebeský vlastně provádí policejní dozor. Samozřejmě tím ostří pohledu jaksi otupělo a Nebeský byl dál nadšeným propagátorem Tyršova odkazu. Ano, heslo „Paže tuž, vlasti služ“ je pro dnešní dobu převelice důležitým.

Druhým podřízeným byl dr. Rybička, nejmladší člen komisařství. Byl teprve praktikantem a policejní kariéru měl ještě před sebou. Zatím shromažďoval pobytové hlášenky, neboť pohyb obyvatelstva byl v policejním distriktu značný, a konskripce pomáhala dále při vši té rozmanité práci policejní. Komisař oceňoval jeho kaligrafický rukopis, neboť dokázal krasopisně přepsat dopis na nejvyšší zemské instance. Byl, pravda, proti důslednému Nebeskému trochu ztřeštěný, což lze omluvit jeho věkem, ale přesto měl jinak skvělé a neotřelé policejní postřehy, tolik potřebné pro policejní práci.

V poslední době, tedy od Jubilejní zemské výstavy se stal náruživým stoupencem vysokého kola. Ano, dr. Rybička se hlásil mezi české velocipedisty. Tato móda se sem dostala až z Anglie a propadly jí i známé osobnosti veřejného života. Také dr. Rybička byl členem místního Klubu českých velocipedistů. Pobudovi se onen sport líbil, i když sám by se na ten vratký stroj posadit neodvážil. Ostatně by to ani nešlo, utrpěl by tím na vážnosti, myslel si. Ale

u Rybičky je to jiné. Ten v přiléhavém cyklistickém obleku a čapce spurtoval na bubenském oválu téměř každou neděli. Jistě, Praha tím žila, stejně tak Bubny a Holešovice. Každý se snažil být v nějakém spolku, skupině, najít společnou řeč, protože se v tom českém souručenství cítil jistěji.

Oba pánové ustali v práci a čekali, s čím pan policejní komisař přijel. Pobuda si odkašlal, což dělal vždy, když se hotovil k delší řeči.

„Pánové, jak vidno, zatím je v našem distriktu klid, ale co nevidět začne ten pravý rej. Je jim jistě známo, že se blíží svátek svatého Jana Nepomuckého a s ním i spojená svatojánská pouť. Praha se zaplní svatojánskými poutníky. Tytam jsou doby, kdy se dostávali do Prahy jen příspřeží, formanem nebo poštovním vozem. V dnešní době přijíždějí pohodlně vlakem. Dráha pomáhá do Prahy leckomu. Pryč jsou časy, kdy se zdál počet svatojánských poutníků ve výši 20 000 značným. Dnes to bude číslo ještě vyšší. Budeme tu mít celý kaleidoskop našeho venkova. Prostý venkovský pantáta si to bude pražskými ulicemi vykračovat v brslenkách s kloboučkem, od něhož vlají k uchu fábory, v rozevřeném modrém či zeleném kabátě, jímž prosvítá vyšívaná košile. Panímámy mohutně dýchající v sametových šněrovačkách. Široké bílé holubičky se jim vznášejí nad hezkými energickými obličejí. Šustí naškrobenými spodničkami. Bude to jistě líbivý pohled. Provázení svými pražskými příbuznými zamíří na Hradčany, vejdou do Svatovítského chrámu, budou se tlačit u hrodek českých králů, ve svatováclavské kapli. U stánků před dómem budou nakupovat svaté obrázky, růžence, prstýnky, obejdou Arcibiskupský palác a budou scházet na Malou

Stranu a odtud na Karlův most, kde bude improvizovaná kaplička nad svatojánskou sochou s pěti nebeskými hvězdami. Tam se pomodlí na dlažbě za přítomnosti kněží, kadidla, planoucích svící.“

Oba policejní úředníci tenhle stav znali již z minulých let, ale zatím nic neříkali a nechali komisaře domluvit.

„Je jisté, že v Praze nastane pravý mumraj. Hostince budou přeplněny venkovskými hosty a ti venkované se budou drát všude, dychtiví zhlédnout zlatou, stověžatou Prahu, matičku všech Čechů.“ Komisař si odkašlal. „Pánové, zatímco vnitřní město bude prožívat rušné dny svatojánské, připravují se na jeho okraji podívané nedotčené svátečním nadšením, podívané související s moderním životem. Již je avizováno, že do Prahy přijede zahraniční fotbalové mužstvo. Ten duel se bude odehrávat na pláni Letenské a jistě přivítá množství diváků. Dále noviny již několik dnů upozorňují, aby si letos nikdo nechal ujít nejpozoruhodnější závody nové doby. Budou to cyklistické závody, které se budou konat v obou svatojánských dnech, to jest od šestnáctého května v Královské oboře. Protektorát nad závody převzal sám zemský maršálek kníže Lobkovic. Závodit budou známí čeští jezdci, kteří dobyli si již vítězství na závodech v cizině. Pořadatelstvo se přičiní, aby diváci byli všestranně uspokojeni a aby se široké obecnost, pražské i venkovské, obeznámilo s novým sportem, jízdou na velocipédu a velocipédem vůbec. Ten má budoucnost před sebou, dnes ještě nepředstavitelnou.“

„To mohu jen potvrdit, pane komisaři,“ ozval se policejní praktikant dr. Rybička. Pobuda ho rukou zarazil, neměl rád, když býval přerušen.

„O závodech se hovoří všude a známí si na závodech dávají schůzku. I babičky slyší od svých kněží, že vykonají-li řádně pobožnosti u sochy svatého Jana, mohou si prohlédnout ten podnik, na němž není nic hříšného a jenž poučí o tom, co svět chystá nového. Závody, ty už jednou vzrušily Prahu, stejně jako vzlet balónů několik let předtím. Tím chci říci, pánové, aby v těchto dnech byli zvláště pozorní a ostražití. S celou tou slávou jistě do naší matičky Prahy a taktéž do Holešovic-Buben přitáhnou různí kap-sáři, zlodějíčkové. A třebaže to znamená více práce policejní strážce bezpečnosti, a to jistě bude hlídat inspektor Jan Černý, mohou nastat situace, kdy některá z národnostních stran by chtěla případnou sportovní produkci narušit. Tolik bych jim chtěl připomenout, abychom nezástali na vavřínech našich úspěchů z minulých let a snažili se každou takovou záležitost hned v zárodku zneškodnit.“

Komisař dokončil svůj monolog a opět si odkašlal.

„Myslej tím, pane komisaři, že by tady mohlo dojít k nějakému neblahému činu stran turnerů, toho německého cvičebního spolku?“ namítl potichu koncipista Nebeský.

„I to je možné, ačkoliv závodů se zúčastní závodníci německé národnosti a ti mají smysl pro fair play.“

„Ano, budou tam přítomni šampióni jako Max Buri z Mnichova, Josef Gábl z Frankfurtu a Pavel Froberg z Drážďan,“ přidal se praktikant Rybička.

Komisař hleděl na Nebeského a nevěděl, proč má obvázanou hlavu. Bílý fáč měl přes čelo stažený vzadu na temeno. Vypadal jako nějaká líhnoucí se kukla. Tento průměr ho v tu chvíli pobavil. Nebeský, dávající si vždy záležet na své důstojnosti, se zatvářil nešťastně. Proto si komisař neodpustil všetečnou otázku:

„Snad se, pane koncipista, nezranili činkou nebo snad nespadli z hrazdy při výmyku při tom jejich sokolském cvičení? To zranění si museli přivodit nejspíš v neděli, protože naposledy byli úplně zdráv.“

„Pan koncipista dostal ránu sklenicí od piva,“ vyhrkl rychle Rybička a Nebeský po něm střelil pohledem.

Komisaři připadalo komické, když si představil slušně vyhlížejícího Nebeského při nějaké hospodské pranici.

„Maj chodit do řádně zavedených hostinců. Třeba U Jiříčků v Letohradské ulici, tam by se jim nic podobného stát nemohlo. Tam by si mohli zahrát v kuželkách labinet nebo honér, pobavit se se sousedy. To mají z toho, že se pouštějí za hranice naší čtvrti.“

Nebeský seděl a neodpovídal.

„A kdeže to vlastně v neděli byli?“

„V Chuchli,“ odpověděl zdráhavě.

„On jim to nechce říci, pane komisaři, ale střetl se tam s buršáky, a tak přišel k tomu úrazu na hlavě,“ dodal Rybička.

„Tak mi to řeknou, já jich neukousnu. Leze to z nich jako z chlupatý deky,“ pronesl blahosklonně komisař.

Nebeský se uvolil vyprávět celý ten nešťastný výlet.

„Jeli jsme s holešovickým Sokolem do Chuchle. Byla nás celá desítka.“

„Jak jeli? Vlakem?“

„Ne, parníkem, na výlet a navštívit naše bratry sokoly v Chuchli.“

„Takže na parníku se střetli s buršáky?“

„Ne, to ještě ne, to bylo až později. Nastoupili jsme na parník a s námi více než čtyřicet německých kuléristů z Prahy a Vídně. Na hlavách měli pruské piklhaubny, takže

šli hned rozeznat. Zajeli si do Chuchle, aby tam – v ryze české obci – provokovali obyvatele a vyvolávali nepokoje. Dařilo se jim to dokonale. Již na lodi Praha se jim povedl kousek, který musel mít za následek výtržnosti. Zpupným buršům nelíbil se bílo-červený prapor vlající na přídi. Vyzvali kapitána, aby ho sňal a nahradil velkoněmeckým praporem připraveným od buršů. Kapitán té české paroplavební společnosti jim vyhověl, načež z lodi zavlály barvy černo-červeno-zlaté. Jakmile na první stanici obecnstvo upozorovalo, že bílo-červený prapor zmizel, počalo se bouřit a německá trikolóra musela být sňata. Parník následkem toho intermezza dorazil do Chuchle bez praporů. O třetí hodině odpolední se začal zahradní restaurant plnit pražskými výletníky a lidmi z okolí. Také my jsme zasedli, abychom se osvěžili. Společnost česká se pozdravila a zapěla hymnu rakouskou. Veškeré osazenstvo vstalo, jedině buršové zůstali sedět a někteří z nich provázeli hymnu hvízdáním. Tím byl dán první popud ke srážce. Společnost česká vyzvala burše, aby příště, až se bude zpívat hymna, vstali. Na to se buršové jen zachechtali. Poté se tam objevili četníci, které kdosi předem telegraficky obeslal. Asi dvacet četníků se rozdělilo na dva šiky – jeden proti táboru buršů a druhý proti českému seškupení. Zatímco kapela vyhrávala vlastenecké písně, vletěla ze strany německé do tábora českého sklenice a ozval se povel: „Rozbijte sklenice, ať se můžem vymluvit, že za to může česká pakáž.“ Po těch slovech nastala bouře. Kapelník Sommer velel hudebníkům, aby ihned opustili zahradu a odebrali se na stanici. Hned poté začaly létat z jedné strany na druhou klacky, sklenice, láhve. Marná byla snaha četníků a přítomného policejního komisaře zjednat

pořádek. Vyprovokovaná česká společnost chtěla drzé burše ztrestat. Oni první dali znamení k řeži. Nastala vřava. Buršové, nevědouce si jiné rady, soustředili se vzadu v restauraci a tam se opevnili stoly, židlemi.

„Domů s nimi, pryč odsud,“ ozývaly se hlasy. „Pereant buršům!“

Konečně zjednán byl na chvíli klid. „Buršáci žádají volný průchod,“ volal policejní komisař. „Povoluje se,“ zaznělo ze strany české, „musí však jít hned.“ Buršáci, jimž v tu chvíli otrnulo, spolehli se na četníky, opět si to rozmysleli a bylo slyšet volání, že s hanbou a potupou neopustí místnost, a hned zase, že česká holota musí být zkrocena. Po této provokaci došlo opět k nové řeži, do které se vmísili i místní obyvatelé, seběhnuvší se z polí, i lamači kamene z blízkých lomů.

„Sláva českému národu“, „Hanba provokatérům“ a jiná provolání nesla se vzduchem. Buršové nevěděli, jak dál, a snažili se rozprchnout. Někteří mizeli v žitném poli, jiní se obrátili do Radotína a další skupina se dostala na parník a odjela do Prahy,“ pověděl koncipista Nebeský a sáhl si na zafačovanou hlavu.

„No, zachovali se statečně. I když, kdyby tam nebyli jako člen Sokola, dalo by se to označit jako útok na úřední osobu a vyvodit z toho důsledky,“ prohlásil komisař Pobuda, třebaže věděl, že by to v tomto případě mnoho nepomohlo.

„Zrovna o tom incidentu píšou v Národní politice,“ přihlásil se o slovo Rybička a rozevřel ranní noviny. „Jestli dovej, tak já jim to přečtu: O jedenácté hnul se parník s burši ku Praze. Byla to však podivná plavba. Na každé stanici očekávaly burše davy lidí, kteří hromovým „Pereant!“

uvítali loď s provokatéry. Ti chtěli přistát na Smíchově, spatřivše však břeh obsazený ohromnými zástupy, kázali, aby se jelo do pražského přístaviště. Jaké ale bylo jejich ustrnutí, když spatřili přes pozdní dobu noční nábřeží lidstvem poseto. Jak loď směřovala pod oblouk podskalského mostu, čekalo je nové překvapení. Z mostu se na ně sypal déšť kamenů. Konečně přistál parník u náplavky. Hromové „Pereant!“ ozývalo se od mostu až po ulici Myslíkovu.

Ve špalíru policejních strážníků, již byli rozestavěni až k ulici Křemencově, kráčeli buršové potřísnění krví, rozedraní, bez čapek zástupem lidstva, které po celou cestu vítalo je voláním „Nechť zhynou!“. Zranění naloženi byli do vozu a odváženi do všeobecné nemocnice. Lid valil se zatím ulicí, zpívaje neustále vlastenecké písně. Spálenou a Vladislavovou ulicí směrem k Ferdinandově třídě a Příkopům. Strážníci rozháněli lid, který se po půlnoci konečně rozešel. O jedné hodině noční nabyly ulice pražské opět oné tvářnosti, jakou mají pravidelně v noci.“

Dr. Rybička dočetl a obrátil se na komisaře: „Byl to jistě hrdinný počín, škoda jen, že ten ohlas se nedonesl sem k nám na holešovickou stranu. Rád bych se připojil.“

„Ale, pane praktikant, jsou přece státní úředníci. Takovéto záležitosti se musejí vyřešit jinak, ne jen pouličními bitkami s burši. My musíme mít politickou sílu prosadit se tím, že budeme ve své Bohemii jednotní a nebudeme podléhat provokacím. Radši zůstanou u toho svého sportu velocipedistického, možná že touhle cestou lze také dát najevo, že můžeme být lepší než naši sousedé ze severu. Jistě strávili neděli v tom svém cyklistickém klubu a pilně trénovali.“

„Ano, pane komisaři, trénovali jsme v objektu Bubeníčkovy pily dole u holešovických jatek a také jsme tam probírali tu krádež a opatření, aby k tomu napříště již nedošlo. Dveře jsme opatřili masívním zámkem, tak aby se tam žádný poberta dostat nemohl.“

„A jak se to stalo?“ zajímal se koncipista Nebeský.

„Jak? Zcela jednoduše, v noci letošního roku zmizelo z našeho Akademicko-technického klubu cyklistů ze závodní dráhy v Bubnech závodní kolo seidlovka v ceně sto padesáti zlatých. Pachatel vnikl do kabiny tak, že vyviklal skobu a dostal se do klubové místnosti. Dlouho se nevědělo ničeho ani o kole, ani o pachateli. Teprve náhodou vyšlo najevo, že velocipéd byl zastaven v karlínské zastavárně. Choť majitele zámečnické dílny Anna Hatková koupila od jistého Kellera zástavní lístek na seidlovku za třicet zlatých, nemajíc ani tušení, že kolo nebylo Kellerovým majetkem.“

„Kdože je ten Keller?“ otázal se Nebeský. „Nějaká známá zlodějská firma?“

„František Keller, devatenáctiletý bývalý účetní z Hostouně, zaměstnaný naposledy u firmy A. Löwyho. A toto nebyl jeho první případ krádeže. Keller byl pokládán za zloděje, a proto naň byla vznesena žaloba. Obviněný u soudu tvrdil, že velocipéd koupil od neznámého mladíka za padesát zlatek. Když se ho předseda soudu rada Mayer ptal, kde vzal peníze, řekl mu dotyčný, že zastavil své kolo a chtěl si koupit seidlovku. Anna Hatková uvedla, že loňského roku od něj koupila tři zástavní lístky. Jednou ráno Keller přijel k dílně na kole a ona ho odbyla s tím, že dvě kola od něho koupil již její muž. Chtěl za ně sto zlatek. Po chvíli přišel zas a nabízel kolo na zástavní lístek.

Poněvadž jeden z jejich dělníků kolo doporučil, lístek tedy koupila za pětapadesát zlatých. Pamatuje si, že kolo vyhlíželo jako to, které bylo přivezeno do soudní síně. Svědek dr. Grossmann, předseda našeho velocipedistického klubu, dosvědčil, že na dráze v Bubnech nikdy předtím Kellera neviděl. Soud uznal Kellera vinným zločinem účastenství v krádeži, protože kolo převzal od neznámého pachatele, a věda, že je kradené, je zašantročil, a odsoudil jej k žaláři na dva měsíce. Žalobu vedl náměstek státního zástupce pan Sakh.“

„Jak ale poznal, že se jedná o totéž kolo?“ namítl Nesbký.

„V tom problém nebyl, kolo mělo klubové číslo, protože je možné ho zapůjčit pro sportumilovnou veřejnost a trénovat s ním na závodisti. Je mnoho zájemců o tento nový sport. A potom má pod rámem výrobní číslo smíchovského závodu na výrobu velocipédů pana Josefa Kohouta.“

„Zřejmě podivný podvodník, také ‚sportovec‘, který ale radši jezdí na velocipédech cizích než vlastních. Takže kolo se opět navrátilo do Akademicko-technického klubu cyklistů. A to je jen dobře,“ uzavřel tuhle pondělní rozpravu komisař Pobuda. Oknem zahlédl, že sem na komisařství z ulice míří strážník Věchet a vede nějakého muže v řetízkách.

1.

• Případ velocipedisty •

Od Královské obory po buštěhradské trati přijížděl nákladní vlak. Když najel na železné přemostění holešovické Bělského třídy, zněl tento lomoz ostřeji a bylo ho slyšet až na samotné Výstaviště. Po železničním náspu poté projížděl dál na nádraží do Buben. Lokomotiva supěla pod nákladem plně naložených vagónů. Od rána to byl třetí vlak směřující sem do depa v Holešovicích-Bubnech. Přestože policejní praktikant dr. Rybička sloužil na komisařství už rok a na tento provoz si zvykl, vždy vzhlédl k oknu. Vlak jedoucí od severozápadu projížděl Královskou oborou hned dvěma tunely a poté se vynořil pod holešovickým hřbitovem sledován z jedné strany ulicí Strojnickou. Dr. Rybička věděl, že s určitými intervaly bude oněch vlaků za celý den čtrnáct. Zatímco jeho služebně starší kolega to snad ani nevnímal, on si toho pokaždé všiml. Ostatně nebylo divu, protože c. k. policejní komisařství sídlilo sotva dvacet metrů od trati. Dr. Rybička touto tratí nikdy

nejel, avšak věděl, že přiváží hlavně uhlí z kladenských dolů, ale že po ní jezdí i osobní vozy až do Chomutova, Vejprtu a s odbočkou na Reitzenhain v Sasku. Lokomotiva se mu líbila, měla trychtýřovitý komín, s nahoře vystrčeným kotlem a parním rozvodem připomínala tak trochu velblouda. Praktikant Rybička měl rád stroje, techniku a vše, co přinášela nová doba. Kdyby se nestal policejním úředníkem, jistě by byl členem pražské vodoplavby na parníku nebo mašinírou právě takové lokomotivy jako ta, která projížděla kolem. V tom zaujetí si neuvědomil, že někdo klepe na dveře. Ozval se jeho starší kolega koncipista Nebeský.

„Jen dále,“ zavolal ostře, aniž zvedl hlavu od pracovního stolu. Zato Rybička se vzpamatoval vzápětí. Ve dveřích se objevil muž v černé uniformě, kabát bez distinkcí. Na tváři licousy, jako má císař pán, který shlížel z obrazu na stěně kanceláře. Přiložil ruku k čapce s odznakem orlíčka a zasalutoval.

„Hezký den vinšuji, páni úředníci,“ obrátil se pohledem nejprve k Nebeskému a poté opět k Rybičkovi.

„Á, pan Frydrych, nesou nám poštu z Poštovské. Jen jdou dál. Co nám přinesli nového?“ podotkl Rybička.

„Ano, zum Befehl, přinesl.“ Na řemenu přes rameno nesl Frydrych objemnou koženou kabelu, kterou vzápětí otevřel a vyndal z ní plátěné pouzdro. Podal je koncipistovi Nebeskému. Dr. Rybička si ho nepokrytě prohlížel. Ať bylo léto, nebo zima, chodil tenhle policejní sluha stále stejně oblečený. Dlouhý kabát měl přepásaný řemenem a brašnu na boku. Frydrych roznášel služební poštu z policejního ředitelství v Poštovské ulici na Starém Městě pražském a zároveň přebíral poštu určenou pro ústředí.

Obstarával poštu pro Prahu na levém břehu. Trasa byla známá. Obvykle začínala u nich v Holešovicích na Bělského třídě, kde předal první část zásilky. Další zastávkou byl policejní komisariát v Bubenči, sídlící vedle kostela svatého Gotharda, dále odtud pak komisařství na Pražském hradě, poté sešel na Malou Stranu a přes Karlův most se vracel do Poštovské ulice. Jednalo se o poměrně velký okruh. Za slunce i deště, vždy v té velké kožené brašně spolehlivě roznášel služební dokumenty.

Koncipista Nebeský převzal od Frydrycha spisovou tašku. Prohlédl, zda je papírová pečeť s oválným policejním razítkem neporušená, a poté ji otevřel. Bylo toho věru pozhledně. Jako zástupce policejního komisaře rozdělil poštu na tu důležitou a na tu, kterou se nechtěl policejní komisař zatěžovat a kterou bude moci vyřídit sám a panu komisaři dát jen na paraфу.

Frydrych zatím čekal a přihlížel. Věděl, co bude následovat. Koncipista Nebeský rozdělil poštu na tři hromádky. Tu poslední nechal praktikantu Rybičkovi. Obvykle se jednalo o listiny, které bylo třeba nejdříve zaevidovat. Prostřední si nechal pro sebe. Dovolí si napsat koncepty odpovědí, než je předloží komisaři. A ta poslední, to byla pošta výhradně po policejního komisaře Pobudu. Těch několik listin založil do desek a vstal, aby je donesl do vedlejší kanceláře a předal komisaři. Když se za Nebeským zavřely dveře, Rybička se napřímil. Věděl, že tam Nebeský zůstane nějakou dobu a připraví listiny, které budou odeslány na policejní ředitelství. Obrátil se na Frydrycha, jenž zatím stál v uctivém postoji přede dveřmi. Rybička uvažoval, jak je asi starý. I když vypadá trochu sešle, nemusí tomu tak být. Frydrych je bývalý voják. Místa poli-

cejních sluhů zastávají většinou vysloužilí vojáci, stejně jako jejich sluha Vašíček, jenž má být tady na komisařství na Bělského třídě.

„Jak se vynacházej, Frydrych,“ připustil Rybička žoviální tón. Věděl, že tenhle Frydrych není hloupý člověk, i když vypadá jako prosťáček. To, že se dostane k informacím, je více než jisté. Na každém z těch komisařství, kterými dnes a denně prochází, občas zaslechne útržek rozhovoru a jednotlivé informace si dá dohromady, což platí i o policejním ředitelství. I když se samotným policejním ředitelem von Stejskalem či s vládním radou Marschanem do styku nepřijde, přece jen má k informacím blíž než oni na holešovickém policejním komisařství.

„Pánbůh zaplať, pane praktikante, zdravíčko mi zatím slouží.“

„Vždyť to musí bejt štrapáce, Frydrych, teď půjdou až na Hradčany na Loretánské náměstí, co jen nadělaj po Praze kroků.“

„Jsem zvyklej, pane praktikante. Už na vojně jsem s maršbataliónem zrazoval velkou část Uher. A to s plnou polní.“

Rybička si spíše říkal, že si večer musí dát nohy do lávory s odvarem z dubové kůry.

„Právě tam nesu, pane Rybička, zvláštní reglement. Týká se to té svatojánské pouti, kterou tu máme už příští tejdén, pane praktikante. Pan policejní prezident vydal k těm dnům zvláštní přípis stran bezpečnosti, neboť Praha bude ten den poutníky přeplněna, jak jistě věděj.“

Ano, to Rybička ví a sleduje to v tisku, který v Národní politice udal na dny svátků svatého Jana určité propozice. Národní divadlo bude mít každý den dvoje představení.

Obecenstvo je zváno také na Žofín, kde bude o čtvrté hodině odpolední koncert Hlaholu. K návštěvě doporučuje se muzeum proti Rudolfinu, kde je možné spatřit vzácná umělecká díla. Všechna muzea budou v tu dobu přístupná, jakožto i Fürstenberský a Nostický palác. Na Hradě pak netřeba doporučovat návštěvníkům sál Španělský, Německý, dále starou sněmovnu a bývalou kancelář místodržitelskou. Noviny psaly, že na letošní rok se neočekává takový příliv poutníků jako loni, kdy Prahu navštívilo na 20 000 lidí, protože se všechno odkládalo kvůli sjezdu všesokolskému.

Praktikant Rybička měl tyhle svatojánské svátky rád. To se Praha proměnila v pestrobarevný svět ve znamení přívalu venkovanů v pestrých krojích, již proudli vyzdobenými ulicemi. Vchody do krámků lemují břízky, v oknech bytů třepotají se vlajky v národních barvách. Líbily se mu ty užaslé tváře venkovanů obdivující vše kolem sebe, to, co obyčejného Pražana už nepřekvapí. Zástupy poutníků se valí nahoru na Hradčany, vejdou do Svatovítského chrámu, modlí se u stříbrného hrobu, tlačí se u hrobek českých králů, obejdou s úctou Arcibiskupský palác. Dojati scházejí na Malou Stranu, obdivují čarokrásné panoráma Prahy. Na Malé Straně je v ty dny vábí rušná pouť a odtud honem na Karlův most k soše světce s pěti nebeskými hvězdami kolem hlavy, mučedníka Jana z Nepomuku. Zde se modlí nad bystře tekoucí Vltavou. Tehdy prožívá Praha rušné dny svatojánské, veselé a pramálo dojaté mučednickou smrtí královského zpovědníka. Na venkovské hosty čekají hospůdky a nikdo se v tom horku nenechá přemlouvat.

„Půjdou se na ten mumraj také podívat, pane prakticante?“ tázal se Frydrych.

„To přenechám těm z venkova,“ odpověděl a myslel na něco jiného, co už plně zaměstnávalo jeho myšlenky.

„Já vím, sem jim to ani nepřijde.“

Zatímco vnitřní město bude prožívat rušné dny svatojánské, připravují se na jeho okraji podívané nedotčené svátečním nadšením související s moderním životem. Noviny již několik dní upozorňují, aby si nikdo nenechal ujít příležitost zhlédnout nejpozoruhodnější závody nové doby. Budou to velké cyklistické závody, které se konají v obou svatojánských dnech v Královské oboře. Kolo je touhou moderního věku a souvisí s pokrokem. Záštitu nad závodem převzal sám zemský maršálek, kníže doktor Lobkovic. Závodit budou známí čeští jezdci, kteří dobyli vítězství v cizině. Noviny psaly, že pořadatelstvo se přičiní, aby diváci byli všestranně uspokojeni a aby se obecenstvo jak pražské, tak i venkovské seznámilo s novým sportem, jakým je jízda na kole, ale i s velocipédem samotným. Závody vzruší jistě Prahu stejně jako vzlet balónů před několika lety.

„A oni se půjdou podívat na ten závod, Frydrych?“ nadhodil na oplátku Rybička.

„To už pro mne není, pane praktikant. To je pro mladou krev, pro sportovce.“

„Představěj si, Frydrych, že za pár let možná budou rozvážet z direkce poštu právě na takovém stroji. Na jedno sešlápnutí můžou ujet čtyři metry. To by potom byli čtyřikrát rychlejší než dosud.“

Viděl, jak se Frydrych zmařčil. Rybička ho pěkně pozlobil.

„Ale nemaj obavu, Frydrych. Ono to zase hned tak nebude. Zatím mají cyklisté jezdit po pražských ulicích na

velocipédech zakázáno. Zatím je to nebezpečné, plaší se koně, štěkají psi, lidé uskakují z cesty a ty pády na zem... A potom, ono je umění na tom vyjet, to vám řeknu. Už na tom někdy seděli?“

„Ne, to pro pánaboha ne,“ pokřižoval se.

Rybička ale ví, že velocipedisté nejsou u veřejnosti v nemilosti. Sklízejí obdiv, jsou to odvážní průkopníci a jejich postavy v cyklistických dresech vzbuzují u dam nebývalou libost. Spolek českých dam dokonce pro tyto závody v Královské oboře věnoval ceny, které bude předávat po ukončení závodu na okázalé slavnosti na Žofíně. Zatím mají velocipedisté možnost předvést se jen v ohradách na závodističích k tomu určených.

Ale není všem dnům konec. Dr. Rybička věří, že všechno nové se musí razit trnitou cestou. A určitě k tomu dojde i v Čechách. Vždyť něco podobného prodělávali ještě před nedávnem cyklističtí nadšenci v Anglii či Francii.

„Přijdou se na ten závod podívat, Frydrych, nebudou litovat.“

Otevřely se dveře a v nich se objevil koncipista Nebeský. V ruce držel listiny, jež vložil do desek a opatřil záslepkou a oválným razítkem.

„Tak tady mají poštu, Frydrych, a můžou vyrazit na komisařství bubenečské. A že nechám pozdravovat pana komisaře Dvořáka a oficiála Bertelmana.“

„Vyřídím a spánembohem,“ odvětil a rukou pokynul k čepici na pozdrav a měl se k odchodu.

„Tak nezapomenou, v neděli v Královské oboře,“ připomněl Rybička. To už ale Frydrych nejspíš neslyšel.

„Co mají s tou Královskou oborou?“ otázal se Nebeský.

„V příštím týdnu se tam konají velké závody.“

„Ach tak, málem jsem zapomněl, že vy jste také jeden z těch velocipedistů, co se prohánějí na tom vysokém stroji.“

„Ano, zatím jen na oválu tady u nás v Bubnech,“ děl Rybička.

„Pan komisař dostal zrovna pozvánku, aby byl přítomen komisionální prohlídce tratě společně s dalšími činiteli. Věřme tedy, že ten svatojánský závod bude povolen,“ dodal Nebeský a sklonil se k práci.

...

Když se za koncipistou Nebeským zavřely dveře, komisař Pobuda vstal. Otevřel okno, aby do místnosti mohl svěží jarní vzduch. Stále tu byl cítit pach po sodě, kterou žena policejního sluhy Vašíčka vydrhla prkennou podlahu kanceláře. Venku je ale cítit jaro. To má Pobuda nejraději. Považuje ho za očištný akt přinášející úlevu po nekonečných zimních dnech. Přes zimní období se v jeho Holešovicích-Bubnech téměř nic neděje. Spolkový život se uzavírá do místností, hostinců. To není to pravé. Teprve jarem se probouzí ze spánku. Objeví se náhlá činorodost. Mnohé živnosti s jarem nacházejí své uplatnění pod širým nebem. Stavby na Letné opět ožívají stavebním ruchem. Vrací se život do mrtvých ulic. Baráčníci, stejně jako ostatní spolky, kterých je v jeho Holešovicích požehnaně, se hotoví, aby svoji činnost dali najevo veřejně. Děje se to v průvodech, venkovních osadách ověncených fábory. Ke slovu se hlásí sokolové, na Maninách budou mít tělesná cvičení dělnických spolků. Společnost Merkur oznámila komisařství, že hodlá uspořádat velké cvičení svých příznivců v Královské oboře. A nejen to, jsou tu kluby vysloužilců, vojenských veteránů, kteří vyjdou ustrojeni do svých vojenských uniform na velkou plochu nahoře na pláni Letenské.

O tom všem má komisař přehled. Jednak z toho titulu, že mnohá společenství musejí být policejně schválena, a jednak proto, že svoji čtvrť zná. Ani ne tak ze služební horlivosti, zkrátka se tu narodil. Je pravdou, že poté se na mnoho let své rodné čtvrti zpronevěřil, to když odešel na čas do Vídně do státních služeb, ale vrátil se sem, neboť je tělem i duší Bubeňák křtěný Vltavou. Na léta svého mládí, kdy Bubny byly malou vesničkou rybářů a zemědělců, často vzpomíná. Ano, živila je především řeka, která s oním královským městem neměla mnoho společného. Ovšem pokroku, jak se říká, nelze zabránit. Městu za řekou bylo už v hradbách těsno, rozpínalo se do šířky. A byl to právě železný řetězový most s klenutými nosníky pojmenovaný po císaři Františku Josefovi I., který v roce 1868 překlenul řeku na druhou stranu do Buben. Od té doby se počala nová éra. Jeho rodné Bubny už přestaly být poklidnou vesničkou u řeky. Spojily se s Holešovickými a utvořily společný městský celek.

Stěhuje se sem průmysl, a zatímco přibývá továren jak hub po dešti, přibývá i lidí, kteří se sem stěhují, i těch, kdo sem za prací docházejí z druhé strany. Bubenští plavci, již se doposavad živilí řekou, se nyní chápou řemesel nebo odcházejí pracovat do továren. Jeho správní čtvrť má už 15 000 obyvatel žijících v 697 domech. Na volných parcelách maninských niv se stavějí nové, čtyřposchoďové domy i nové továrny. Okolnosti tomu chtěly, že oním nárůstem obyvatel a činností už nešlo zamezit rozvoji.

Policejní komisař Pobuda se vrátil ke stolu, aby znovu přečetl přípis z c. k. místodržitelství, v němž se policejnímu řediteli ukládalo v době svatojánských květnových dnů zajistit hladký průběh oslav, aby nedošlo k narušení

průběhu svátků, a to jak na nádražích, kde by měly být zesílené hlídky, tak i na místech největšího sročení obyvatelstva. Policejní ředitelství k tomu dalo své stanovisko a to má teď Pobuda na stole. Komisař na dopise vidí nejen parafu policejního ředitele Franze von Stejskala, ale i připomínky pánů policejního rady Marschana a vrchního komisaře Oliče. Je to obvyklé opatření, jak se policejní prezidium brání při každé větší společenské akci zodpovědnosti a přenáší ji na nižší instance. Nejinak tomu bylo i při konání Jubilejní zemské výstavy na Výstavišti v Holešovicích. Tam se ho to týkalo bezprostředně, neboť celá výstava se konala na jeho území. Ale v tomto případě se mu zdá, že se ho to mnoho týkat nebude, neboť poutníci zamíří do blízkosti Pražského hradu, což je území v řízení policejního komisariátu sídlícího na Loretánském náměstí. Poté bude velké sročení přímo u sochy svatého Jana Nepomuckého na Karlově mostě, což bude ve správě policejního komisaře Emila Stelziga. Pak tu byl ale další přípis, a to z magistrátní expozitury v dolních Holešovicích, týkající se pořádání závodů velocipedistů v Královské oboře. Komisař Pobuda byl při této příležitosti zván zúčastnit se komisionálního jednání stran tohoto závodu. Mělo být dodatečně ozřejmáno, zda tato trať je vhodně zvolena, zda je bezpečná nejen pro závodníky, ale i pro případné obecnstvo, čímž se vlastně konání závodů odsouhlasí. Komise se sejde ve složení pánů z místodržitelství, magistrátu a Josefa Kohouta, majitele strojní továrny a předního akcionáře pivovaru na Smíchově.

Všech větších akcí konaných na území jeho distriktu se vždy musel účastnit jako politicko-policejní garant. Ať už se jednalo o technická zařízení uvedená do provozu,

kolaudaci význačných budov, nebo o takové podniky, jako bylo ohledání u zničeného balónu Kysibelka v době konání Jubilejní zemské výstavy v Královské oboře.

No jistě, ale co on může říci o tomto druhu sportu, o podmínkách, za jakých je provozován? V pozvánce je stanoveno, že trať cyklistická bude prohlédnuta co do vhodnosti a komise případně navrhne její úpravu. Jistě si u těch pánů bude připadat dosti podivně. Vždyť o jízdě na vysokých kolech neví téměř ničeho. Tyhle velocipedistické jízdy viděl i ve Vídni. Tam tomuto sportu holduje jen vyšší třída. Obchodník, úředník, aristokrat, to byli lidé, kteří si tento sport oblíbili. Vídával je oblečené do šedého soukenného saka, mnohdy ozdobeného medailí za účast či výhru v soutěžích. Byli nasoukáni v úzkých kalhotách obepínajících svalnaté nohy a končících pod koleny. Na těle měli bílý trikot s pruhem přes prsa. Ledviny měli chráněny širokým pásem s monogramem velocipedistického klubu. Na nohou dlouhé modré punčochy, nízké nebo kotníčkové boty z lehké kůže a na hlavě čepici se štítkem proti oslnění. Za pasem měli často zasunut bicyklový revolver k odhánění zlých psů. Móda dle anglického vzoru. Co k tomu více říci?

Komisař Pobuda na tom vysokém kole nikdy neseseděl, ba se o to nikdy ani nepokusil. Ve svém úctyhodném věku na to nepomyslel. Jednalo se vesměs o mladé lidi, plné sportovního nadšení, kteří mohli do tohoto stroje vložit svoji energii. Přesto však tento sport v poslední době získává na oblibě. Už se o něm nemluví jako o kostitřasu a mnohým lidem nepřipadá pohybovat se na vysokém kole směšné ani nedůstojné. Pohlíží se na ně stejně jako na průkopníky větroplavby. V očích žen a dívek jsou to odvážní mladí muži hodní pozornosti a obdivu. I jeho dcera

Fany nedávno o nich cosi obdivného prohodila. Komisař je zatím v klidu. Na Jubilejní zemské výstavě sice byla vystavena kola toho Jana Kohouta, který si na Smíchově zřídil továrnu na velocipédy, ale tady v Holešovicích se na kole mimo cvičiště stejně jezdit nesmí. Tak zatím zní příkaz z místodržitelství. Komisař chvíli uvažoval a poté zavolal, aby byl jeho hlas slyšet ve vedlejší kanceláři. Vzápětí se otevřely dveře a objevila se hlava dr. Rybičky.

„Jen jdou dál, pane praktikante,“ pokynul mu komisař, aby vstoupil. Pohlédl do tváře mladého muže, ve které se zračila určitá obava. Rybička zřejmě zpytoval, co neudělal dobře, že si ho komisař tak rázně zavolal. Obvykle tiše vykonával svoji práci, a proto jej náhlé zavolání nadřízeného zaskočilo. Komisař ale neměl nic proti mladému muži, který stál před ním oblečen v šedozelené služební uniformě. Na stojatém límečku v červené ohrádce ze stejné barevného plyše nebyla zatím žádná hvězda. Dr. Rybička je prozatím stále ještě policejním praktikantem a na hvězdu na límci nárok nemá. Je v nižší služební třídě s platem 700 zlatých a dodatečným příbytkem 140 rakouských zlatých. To je podle mínění komisaře nic moc, ale budoucnost má ještě před sebou. Policejní praktikant je na dobré cestě postoupit výše, kritéria splňuje. Je absolventem české právnické univerzity, je stejně jako on horlivým služebníkem Jeho apoštolského Veličenstva císaře Františka Josefa I. Komisař k němu žádnou zášť necítí, ba právě naopak, ovšem musí zachovávat jakési služební dekorum a naoko být přísný. Však také tak začínal a dost možná, že za daleko obtížnějších podmínek. Komisař se snaží na svém komisařství navozovat příjemnější prostředí. Hleděl na praktikantovu příjemnou tvář, jiskrné oko v bledé tváři.

Pod nosem krátký knírek vytažený do špiček, móda mladých mužů, kterým se zarostlé brady a licousy už nelíbí.

„Ráčeť poroučet, pane komisaři. Přejou si na koncept?“

„Poslechnou, pane praktikante, co oni věděj o dráze pro cyklisty?“

Rybička v té chvíli nevěděl, proč se ho komisař ptá.

„Přece věděj, jak má vypadat taková dráha pro velocipedisty.“ Kam tím komisař míří, nemíní tím jeho osobu? zalekl se Rybička.

„No tak to řeknou, vždyť na tom velocipedu jezděj také.“

Tak, a je to venku, pomyslel si Rybička. Snad Pobudu nepohoršil.

„Vždyť na tom jezdí i sám hrabě Kinský.“ V té chvíli nevěděl, kam komisař míří.

„Já se jich neptám na hraběte Kinského, ale jak má ta správná trať vypadat.“

„No, ehm...“ Rybička byl vyveden z konceptu. „Je to obvykle ovál, čtyři sta metrů, v zatáčce mírně klopený, má mít pevný, udusaný rovný povrch.“

„Jak má být ta velocipedistická dráha široká?“

„Obvykle šest metrů, tak tomu je alespoň na Žižkově, kde má klub velocipedistů cvičiště na Ohradě. Karlínští velocipedisté zase cvičí na Primátorském ostrově a Klub velocipedistů Praha cvičí v Jezuitské zahradě na Klárově, poblíž řetězové lávky. Tam je šířka závodní dráhy jen čtyřmetrová.“ Rybička viděl, že s jeho odpovědí není komisař spokojen.

„No, a jak by si představovali takovou závodní dráhu v Královské oboře, jak by podle nich měla vypadat?“ řekl komisař a přitom se díval do listiny, kterou držel v ruce.

Rybička už věděl, kam asi komisař míří, ale zajímavě

bylo, proč se neptal přímo na velocipedisty, zejména na šampióny, již dobývají slávy nejen u nás, ale i ve světě.

„Myslej tím, pane komisaři, ten závod velocipedistů v Královské oboře? Tam je to ale jiné než na závodišti, kde se odpočítávají kola, závodníkům dává se handicap a krouží po oválu dokola.“

„Ano, právě to myslím.“

„Jenže ten závod bude mít několik okruhů, jak o tom psali v Národní politice. V tom případě půjde o to, aby trať byla bezpečná, bez překážek, aby závodníky neohrožovaly větve stromů, které by mohly srazit jezdce z kola, a potom aby se na dráze neobjevil nějaký pes, který by na jezdce zaútočil. Jinak, pane komisaři, se samotnou drahou nejde nic dělat, ta je dána délkou a zřejmě povede po původní císařské cestě lemované kaštany, která je bezpečná, i když nemá té kvality a rovnosti dráhy závodní klubové,“ dodal Rybička.

Komisař na to hned neodpověděl a odmlčel se, a tak se Rybička odvážil zeptat.

„Oni se na ty závody půjdou, pane komisaři, podívat?“

„To ještě nemohu říci,“ odpověděl komisař. Milejší mu bude jistě návštěva u Jiříčků, kde by mohl v příjemné společnosti strávit u kulečníku nedělní odpoledne. Jenže nevěděl, zda se manželka s dcerou nebudou chtít jít na závody podívat.

„Bude tam celá Praha, a jak noviny píší, bude tam četné vysoké společenstvo s bývalým místodržitelem baronem Krausem, kníže Schwarzenberg a další význační hosté.“

„Zřejmě o tom mají jisté povědomí, pane praktikante.“

„To ano, pane komisaři. Mluví o tom celá Praha, mezi závodníky jsou výteční a osvědčení velocipedisté naši i z ci-

ziny. Cyklistické kluby z Německého císařství pošlou své šampióny. A noviny píší, že tyto závody Českého klubu velocipedistů ve dnech svatojánských slibují státi se nadmíru zajímavými. Přihlásilo se celkem 56 jezdců. Cyklistické kluby z Hamburku, Mnichova, Drážďan a Vídně vyšlou své jezdce, se kterými budou závodit i naši význační jezdci, jako jsou bratři Kohoutové a Josef Schimandl. Program prvního dne závodů obsahuje osm čísel stejně zajímavých a ke každému se přihlásil značný počet jezdců. Bude to jistě, pane komisaři, velkolepý závod, ve kterém se změří naši borci s těmi cizinci. Už jen jaké jsou připraveny čestné ceny pro vítěze. Ty jsou již dnes vystaveny ve výkladní skříni knihkupectví Eduarda Válečka na Ferdinandově třídě.“

„A kdyže začíná ten závod?“

„První den závodů, pane komisaři, jest již v neděli 13. května o třetí hodině odpolední. O tom závodě už se teď hodně mluví, a to nejen mezi velocipedistickou společností.“

„Tak nevím, k čemu je ta pozvánka k vizitaci závodní dráhy,“ povzdechl si komisař. „Co říkají tomuto? Nechtěli by tam jít raději místo mě, když tomu tak rozumějí?“

„Já vím, pane komisař, ale ta pozvánka je určena pro nich, pane komisaři, navíc si myslím, že nemusejí mít obavu. Na tu prohlídku s nimi jede pan továrník Jan Kohout. A to by nemohli vybrat skvělejšího hodnotitele. On sám je také majitelem první továrny na velocipеды v rakouské monarchii a jeho tři synové, Václav, Josef a Petr, jsou výtečnými závodníky. Zejména Josef Kohout je šampiónem Čech. Nechaj to, pane komisaři, na něm. On tomu nejlépe rozumí a sám se přihlásí, nebude-li se mu něco líbit.“

S tím ujištěním komisař praktikanta Rybičku propustil.

Nedělní odpoledne. Je krásný májový den. Proudý lidí míří ke Královské oboře. Bubny, jindy v neděli tiché, jsou dnes plné ruchu. Přes bubenský přívoz se hrne přívál lidí z Petruské čtvrti, Žižkova a Karlína. Davy míří i přes řetězový most Císaře Františka Josefa I. Koňka nestačí pobírat pasažéry. Kdo na to má, veze se v kočáře, ostatní spěchají po svých. Drožky a fiakry uhánějí, až se za nimi valí oblaka prachu. Spěchají Bělského třídou. Komisař na to hledí z okna svého bytu v prvním patře. Takový nával tu byl ve dnech Jubilejní zemské výstavy, kdy šly Bělského třídou k Výstavišti davy lidí. Komisař čeká a nelíbí se mu to. Jeho ženy otálejí. Neví, zda udělal dobře, když svolil, že na ony závody velocipedů půjde také, místo aby zašel tradičně k Jiříčkům na kuželky. Kdož ví, možná ani tam společnost nebude, vždyť všichni míří do Královské obory. V dnešním odpoledni se nejspíš nesejde společnost jako obvykle. Všiml si, že muži v tom davu se po zimě oblékli jasně do světlých šatů. Ženy odložily plédy. Mladé měly na hlavách klobouky a starší zase šály uvázané pod bradou s lalůčky.

„Tak pospíšej si, Betty, o třetí se začíná,“ zavolal skrze dveře na ženy, které se stále krášlily. Ach, ta ženská marivost. Co si vzít na sebe? Jaké síťované rukavice, jakou cetku? Musejí přece reprezentovat, bude tam i lepší společnost. Sám místodržitel baron Kraus na ně bude zvědavý, myslí si Pobuda. Do místnosti vstoupila služka Anička s kartáčem v ruce, aby komisaři vyčistila záda od každického smítka. Komisaři to v parádní policejní uniformě slušelo.

„Milostpaní mi dovolila jít s nimi na ty velocipedistické závody, milostpane,“ říká Anička. Komisaři to nevadilo,

byl dokonce rád. Anička, jejich služka, je milé, přívětivé děvče. Alespoň se trochu pobaví.

„Už je ale nejvyšší čas,“ díval se komisař na hodinky. Snažil se je vystrnadit ze dveří bytu. Co je ale tohle? Anička s sebou nese proutěný koš s menáží. Proboha, je toho tolik, jako by šli na celodenní výlet do Hvězdy či do Šárky.

„No, co se divěj, Franzi, v restauraci u Bukovských si dnes nesednou a v Císařské restauraci jakbysmet. Co tam bude národa a potom ty přemrštěné ceny.“

Komisaři je to hned jasné. Jeho ženy tam nejdou kvůli sportovnímu zápolení, ale kvůli oné společenské události. Představují si, že se usídlí v Královské oboře, někde na louce rozbalí menáž a zcela jistě je přijde pozdravit některý z galánů. To, že Fany ve svých skoro třiceti letech stále zůstává svobodná, dává komisař za vinu své ženě Betty. Ten, kdo vybírá, spíše přebere a počet nápadníků se tenčí. V tomhle ale komisař nemá silné slovo, v tomhle nic nezmůže.

Všichni, kteří šli do Královské obory, věřili, že počasí vydrží. Závodby byly určeny na třetí hodinu odpolední, ale již po jedné se začalo závodíště plnit. Hlavní silnice v parku byla plná ruchu. Při cestě pro pěší se stavěly řady diváků a po silnicích směřoval další proud. Všichni hledali výhodná místa. Středem jely promenádou kočáry soukromé i najaté. Dámy v nich se ovívaly vějířem a před sluncem se chránily slunečníky. Na hlavách měly kapižónky samý květ nebo nápadně ploché kloboučky, jimž se říkalo sportovní. Móda z Anglie dorazila až sem. Nosí se k nim závoj pevně uvázaný přes obličej, jako ke kapižónkům konzervativních dam.

Protektor závodů byl sám Jeho Jasnost JUDr. Bedřich, kníže ze Schwarzenbergu. Do lóže usedl také Jeho Excellence někdejší místodržitel baron Kraus.

Kníže Schwarzenberg vystoupil ze svého kočáru již u restaurace Bukovského. Šel provázen výbory, baronem Pfeiferem, Jeřábkem a dalšími pány až k místům k sezení, která se plnila vybraným obecnstvem. Závody, jak se ukázalo, měly ráz český, i když mezi hosty se vyskytovali i závodníci zahraniční. Byly dostaveníčkem nejlepší společnosti. Hojně šlechty, dvorní radové, důstojníci, přechytné dámy.

Komisař si připomínal, jak se z této neobvyklé zábavy během několika let stala záležitost nepominutelná a i v očích vyšší společnosti nabývala na vážnosti. Pobuda celý ten přerod sledoval. Na místo dřívějších komediantů a artistů si na kolo sedal i sám hrabě Buquoy a noviny věštily tomuto sportu jasnou budoucnost. Byla to móda jako vše, co sem přicházelo z oné země za mořem, z Anglie. Komisař Pobuda si myslel, že je v tom stále cosi akrobatického. Posadit se na to vysoké kolo, to není jen tak, a pro mnohé je to skoro nemožné. Vida, ani ty bolestivé pády ony sportsmany, jak si říkají, neodrazují, aby této činnosti zanechali.

Komisař Pobuda se rozhlížel kolem sebe. Zahlédl i pražského starostu dr. Šolce. Dále, světe div se, i svého nejvyššího nadřízeného, pana policejního ředitele rytíře Franze von Stejskala, muže s mohutným knírem a holou hlavou, ze které co chvíli snímal klobouk, když zdrazil ostatní pány. Jak podivné. Přitom to byl on, jenž ještě nedávno velocipedisty z ulic vykazoval. Je to přepestrá společnost. Návštěvníci mají možnost seznat tolik pozoruhodných osob. Mezi obecnstvem na místech k sezení byly rozdávány programy závodů tištěné na hedvábném papíru s pěknou reprodukcí japonských dřevorytů. Komisař Pobuda také jeden dostal. Seděl v poslední řadě a byl sám.

Betty s Fanynkou to vzdaly a zřejmě se utábořily někde na louce a závody budou pozorovat zpozzdálí. Pobuda tomu byl rád. Beztak nemají pro závody ten správný interest, a působily by rušivě. Pobuda prohlížel program. Skutečně zajímavé závodní sestavy, stejně jako pestré složení závodníků. Komisař byl na to zvědav. Ještě done dávna v tom byl nepoučený a mylně se domníval, že je to pouze jakési zábavné ježdění, kdy se jezdci ve sportovních trikotech předvádějí.

Komisař na tento sport také pozměnil názor. Vše by zůstalo při starém, kdyby se při komisionálním jednání, v kočáře s ostatními pány, neprojížděl po trase budoucího závodiště tady v Královské oboře a nedostalo se mu tam poučení. Přitom se setkal s pánem jemu zatím neznámým, a tím byl továrník Jan Kohout. Tento úctyhodný a čacký muž s mohutným knírem jej o mnohém poučil. Mluvil o velocipedistickém sportu tak nadšeně a přesvědčivě, že komisařovo nazírání na tento sport došlo velkého obratu. Pobuda se dozvěděl, že je majitelem továrny na výrobu velocipédů, oněch vysokých kol, která se také budou dnešního závodu účastnit. Jinak se dozvěděl, že má čtyři syny, z nichž se stali nadšení propagátoři cyklistiky u nás a dnešních závodů se také zúčastní. Po vzoru anglických sportsmanů založil Český klub velocipedistů, který se může pyšnit tím, že je prvním sportovním klubem nejen u nás v Království českém, ale i prvním sportovním klubem v rakousko-uherské monarchii. Poté, když komise shledala závodní trať jako vyhovující a bezpečnou, toto své komisionální konání stvrdili v dolní císařské restauraci v Královské oboře. Při občerstvení, během něhož Jan Kohout pronesl plamennou řeč, pozval přítomné pány,

včetně jeho, komisaře, na návštěvu své továrny na výrobu velocipedů. Pozvání platilo rovněž tak do prostoru smíchovského klubu velocipedistů. Komisař Pobuda teď zjistil, že továrník Jan Kohout je v obecnstvu, tak se vzájemně na dálku pozdravili.

Závodění počalo krátce po třetí, kdy se dostavil někdejší místodržitel baron Kraus. V odpověď na volání, že od restaurace Bukovských vyjedou první závodníci, se urovnaly řady obecnstva a kočáry naráz uvolnily závodní dráhu. Zahájení bylo slavnostní přehlídkou všech velocipedistů na závodišti za zvuků vojenské hudební kapely. Přehlídku zahájilo všech 89 strojů s 93 osobami; mnozí jeli na trojkolkách. Z tištěného programu se komisař Pobuda dozvěděl, že tam bylo 25 členů pražského klubu velocipedistů, 31 členů klubu smíchovského a holešovického a taktéž 36 hostů.

Úvodem byla zahájena jízda hostů. Dráha byla dlouhá 3 000 metrů. Jeli v ní všichni přihlášení. Zvláštního zájmu se těšili zejména pánové: Max Buri z Mnichova, Eduard Schlichte z Plzně, Josef Gábl z Frankfurtu nad Mohanem a Pavel Froberg z Drážďan. Výstřelem z pistole byl závod odstartován. Zpočátku byl vpředu Gábl, ale poté jej předhonil Buri. Když pak bylo zvoncem dáno znamení, že jest poslední jízda, nastala honba vpravdě úžasná. Šlo o to, kdo zvítězí, zda Buri, nebo Gábl. V poslední zatáčce spadl Gábl z bicyklu a o vítězství bylo rozhodnuto. „Buri letí jako pták,“ ozval se výkřik jednoho vašnosty stojícího vedle komisaře Pobudy. Obecnstvo Buriho nadšeně vítalo a divilo se, že za ním nikdo nejede. To se brzy vysvětlilo. Všichni tři jezdci jedoucí za Gáblem následkem hromadné kolize spadli též. Jen Froberg se hned vzpamatoval

vzav bicykl na ramena, běžel k cíli. Vítěz Buri zajel v čase 6 minut a 28 vteřin a Froberg získal druhou cenu.

Poté byla zahájena jízda dle programu. Hluk utichl, hudba tlumila svoji ryčnost. Řada lesklých tricyklů obsazených pány a dámami vyjela na silnici. Závodníky uvítal nesmírný jásot. Před tolikerou odvahou roste obdiv obecnstva. Stroje lehce nesly náklad dvou osob a řítily se kupředu, aby dosáhly cíle. Jezdci stejnoměrně šlapali do pedálů, trochu sehnuti, jako by stroje nadlehčovali, a okolí pro ně neexistovalo. Jet ve dvou je zodpovědnější než řídit vlastní kolo. Každý závodník musel rozvinout své schopnosti. Nešlo o žádnou jízdu pro parádu, ale jízdu o vítězství.

Závodem byl pohlcen i komisař Pobuda. V programu sledoval, o jaké závodníky se jedná. Byli jimi Otto Wiesenberg, člen klubu velocipedistů Točník, Jindřich Tyl z Plzně, Josef Schönbach a Bohumil Köneke. Vůdcovství bylo střídavé, na tento závod se přihlásilo celkem deset pánů. Bylo to na nich, oni šlapali a ti ostatní se vezli. I ty odvážné dámy v závěsu se tvářily zodpovědně a byly i prototypem pro ostatní dámskou společnost. Prvním vítězem se stal Jindřich Tyl, který tuto trať zajel v čase 6 minut a 47 vteřin. Obecenstvo věnovalo vítězům velký potlesk.

Dalším bodem byla jízda juniorů. Z přihlášených čtrnácti pánů jelo jen třináct: Vilém Torbách z Hlinska, Josef Furtan z Brna a dalších jedenáct pánů. Při druhém kole spadli tři jezdci; ostatní je přejeli, ale neutrpěli vážného zranění. Prvním vítězem byl pan Arnošt Klesal, který trať zdolal za 4 minuty a 12 vteřin. Jako druhý se umístil Jan Leibold v čase 4 minuty a 43 vteřin. Vítězové nadšeně mávali davu.

Komisař Pobuda se znovu podíval do programu. Následovala jízda o dámskou cenu a zjistil, že půjde zřejmě o nejprestižnější dnešní závod. Už jen fakt, že závodníci museli složit vklad ve výši pěti zlatek, byl prestižní. Ceny stanovilo dámské komité v čele se slečnami Skuherskou, Jáhnovou, Odkolkovou a Neffovou. Za Americký klub dam pak tuto jízdu podpořil Vojta Náprstek, jenž byl i rozhodčím velocipedistických závodů. Pro vítěze byla určena brož, skvostná hvězda posázená českými granáty. Tak nebylo divu, že se sešli nejlepší závodníci Koruny české, jakými byli pánové Josef Kohout, známý bicyklista český, a jeho bratr Petr Kohout. Pobuda si v té chvíli vzpomněl na jejich otce Jana Kohouta, onoho ušlechtilého muže, nestora závodů bicyklistických. Na startu byli ale i další závodníci, jako pánové Káš, Kliment, Cífk a nebo Kladívko. Komisař se prodral do přední řady, aby měl dokonalý přehled. V některých pozicích překážely ve výhledu klobouky mnohých dam. Záhy se ocitl v popředí Cífk, jemuž byl v patách Josef Kohout. Soudilo se, že tento vyrazí a nechá všechny soupeře vzadu. Ale nestalo se tak. Vítězství v tomto závodě dobyl Cífk ve znamenitém čase 3 minuty a 48 vteřin, stíhán Josefem Kohoutem v čase 3 minuty a 52 vteřin. Třetím byl pak jeho bratr Petr Kohout. Opět se dostavil velký jásot a potlesk. Pak následovala ještě jízda důstojníků na délku 3 000 metrů a závod na tricyklu na 2 000 metrů. Konec dnešních závodů velocipedistů měl uzavřít závod na 2 000 metrů s překážkami. Jak komisař pochopil, tak na toto číslo se obecnstvo těšilo nejvíce, jako na závod nejpoutavější a nejzajímavější.

„Zde nejde jen o rychlost, ale i o důvtip, jakým závodníci zdolají nástrahy, vašnosto,“ ozval se vedle komisaře takový malý chlapík.

„Je třeba zdolat dřevěný most, dvojí skloněnou plochu, houpačku, vztyčená chvostišťata a příkop.“

Komisař už se ani nedíval do programu, aby zjistil, o jaké závodníky se bude jednat. Připadalo mu, že tento závod bude spíše odlehčením od těch ryze sportovních soutěží. Ona překážková dráha měla délku 2 000 metrů. Hned při prvním kole jeden závodník na houpačce spadl a polámal si kolo, takže dále jet nemohl. Obecenstvu připadalo komické, jak se závodníci potýkají s nejistým podkladem. Všichni se bavili i nutností proboujet se přes chvostišťata, to jest slézt z bicyklu a opět nasednout. V druhém kole spadli hned dva jezdci, opět na houpačce, ale vzápětí vstali a znovu nasedli na kola. V dalším překonávali jezdci příkop. Při poslední překážce, již byl dřevěný most s dvojí šikmou plochou, Pobuda viděl jezdce v pruhovaném trikotu, jak měl co dělat, aby tuto překážku zvládl. To si komisař docela barvitě představil, jak obtížné to musí být, šikminu mostku na vysokých kolech zdolat. Prvému jezdcí se to podařilo, ale další už takové štěstí neměl. Komisař byl svědkem, jak se jezdec jako zázrakem napřímil a poté přes říditka spadl z mostku na zem.

„Ale ale, to je neštěstí,“ řekl procítěně chlapík vedle komisaře, „takový šampion.“

Další závodníci za ním překážku zdolali a ujížděli k cíli. Jako první dojel Petr Kohout v čase 5 minut a 26 vteřin. Byl uvítán mohutným jásotem. Touto disciplínou byl závod ukončen. Pobuda si ještě všiml, že u mostku došlo ke srovnání závodníků a obslužného personálu, který odnášel závodníka, jenž spadl z mostku. No ovšem, pomyslel si v tu chvíli komisař, z tohohle závodu si závodníci jistě odnesou nějakou tu bouli či šrám, ale od toho jsou tam na

protějšší straně zdravotníci, zahlédl i dr. Macha. Taková je zkrátka daň, neboť nic není zadarmo a sportování musí být vykoupeno nejen potem, ale i šrámy. Vcelku mohl říci, že to byl příjemný den, kdy počasí přálo jak divákům, tak i sportovcům. A to ještě nebyl konec.

V těchto jarních svatojánských dnech měl být na závěr oslav uspořádán velkolepý ohňostroj. Obecenstvo se pomalu rozcházelo a komisař se rozhodl, že vyhledá svoji rodinu, která by měla být nedaleko.

...

Kdyby to bylo na komisaři Franzi Xaveru Pobudovi, jen na něm samém, tak by nejraději nikam nešel, řekl by si, že jedna zábava stačila. Po tom mumraji osob, bryček a kočárů v Královské oboře by se nejraději posadil v bubenském pivovare U Kejřů a dal si holbu řízného napěněného piva a onu sváteční svatojánskou neděli dožil v klidu a pohodě. Nemohl říci, že by se mu velocipedistické závody nelíbily, ba naopak. V Holešovicích-Bubnech, kde se bez tak mnoho neděje, byly pro něj překvapením. Jeho čtvrť se opět mohla blýsknout v plné kráse. Zde, v Královské oboře, si dali dostaveníčko vašnostové a celá ta vznešená společnost v čele s místodržitelem. I sám policejní prezident Franz von Stejskal si jeho přítomnosti všiml a dal mu to na srozuměnou. Navíc se vydařilo skvělé májové počasí. Možná, že by uplynulý den mohl probrat s ostatními pány pěkně v klidu při lahodném moku.

„Ale Franzi, vždyť jsme říkali, že na ten ohňostroj půjdeme,“ ozvala se jeho žena Betty, když Pobuda váhal. „Bude tam celá Praha.“

To, že se v dnešní den u příležitosti svatého Jana Nepomuckého pořádá ohňostroj, věděl z novin. Psalo se, že

obec pražská věnovala k jeho velkolepému vystrojení částku 300 zlatých, tedy obnos štědřejší, než tomu bylo v minulých letech.

„Ano, papá, byli jsme na tom před rokem a bylo to krásné,“ přidala se i dcera Fanyinka a udělala na otce psí oči. „Půjdeme, papá, že?“

„Jistě, že půjdeme, tam nesmíme chybět, Fany. Půjdeme všichni jako rodina,“ dodala autoritativně Betty. Odpoledne by to bylo jiné, ale navečer, za tmy, se nehodí, aby ženy chodily samy. Komisař si povzdechl. Bude se moci převléknout do civilního oděvu, neboť v té tmě se nebude potřeba předvádět.

„Franzi, pospíšej si, dole už na nás čeká pan Herites.“

„Jakže?“ překvapeně vzhlédl Pobuda. Nerozuměl.

„Ano, pozvali jsme ho. Vždyť jsi o tohle sám stál.“

Pobuda hledal nějakou souvislost.

„Přišel k nám, když jsme piknikovaly v Královské oboře a ty jsi byl na těch cyklistických závodech. Říkal, zda by se k nám mohl přidat. Tak jsme ho pozvaly na ohňostroj.“

„Kdeže čeká?“ optal se znovu Pobuda.

„Dole před domem,“ zopakovala Fanyinka.

Pobuda odhrnul záclonu u okna. A skutečně, na chodníku tam vartoval Adolf Herites. V šedivém převlečnicku, s buřinkou, v ruce hůlku, přecházel sem tam a občas vzhlédl k jejich oknu v prvním patře.

Tak to je ovšem jiná, pomyslel si Pobuda a rázem se mu zvedla nálada. Ano, bude mít pánskou společnost, Adolf Herites, praktikant u c. k. poštovního a telegrafního úřadu v Praze VII na Rudolfově třídě. Je vidět, že se blýská na lepší časy a Betty tohoto mládence vzala na milost. To Pobudu potěšilo. Po všech těch eskapádách s nápadníky pro

jejich Fanyнку se konečně objevuje nová naděje. Snad se Betty umoudřila, i když ještě není vyhráno. Co jen musel on absolvovat bálů, šibřinek, a stále to nevedlo ke kýženému cíli. Nedařilo se dostat jejich Fanyнку, jak by se řeklo, pod čepec. Fany není už nejmladší a krásy zrovna také nepobrala, ale má velké věno. To ovšem není zásluhou jeho, Pobudy, ale Betty. Věno pocházelo z prodeje firmy, kterou jeho tchán vlastnil, než zemřel. Betty poté jeho prosperující pozlacovačskou firmu ve Vídni prodala. Je to majetná žena a na svých penězích lpí jako Krésus. S tím Pobuda mnoho nenadělá. Třebaže je policejním komisařem, jeho plat není nijak horentní a při vši té reprezentaci, kterou musí jako státní úředník udržovat, z platu mnoho nezbude. Komisař musí dostát standardu státních úředníků, držet si velký byt, mít služebnou a další a další náležitosti, takže zlatky se kutálejí, ani sám neví kam. Je tu ale Betty, se kterou se o domácké spolurozhodování musí dělit.

Jakmile Adolf Herites uviděl v okně hlavu komisaře Pobudy, smekl tvrdášek a mírně se uklonil. Pobuda mu naznačil rukou, že si ho všiml. Ano, tenhle Herites je podle jeho gusta. Důstojně vypadající mládenec, slušného zevnějšku a s různolícími tvářemi. Ne jako ty postavy, které se kolem jejich Fany točily. Na pavoučích nohách, s platfusem, holohlavé či s tikem. Mnohdy obstarožní. Ona řada podle Betty vhodných uchazečů, kteří mají pro ni jediný význam, a sice že už dosáhli nějakého společenského postavení, jsou prokuristy, auskultanty u soudu a podle jejího mínění by mohla být Fany jejich důstojnou manželkou a žít na jisté společenské úrovni. Tak tohle ne, rozčilil se, Fanyнка je jeho krev a nemíní ji takhle prodat.

Komisař tedy celou zimu poslušně navštěvoval všechna ta společenská zařízení, ve kterých by se mohla jejich Fannyka seznámit, a nechával to vše na Betty. Když ale odmítla právě tohoto Adolfa Heritese, tak se Pobuda proti tomu vážně postavil. Co na něm Betty vadí? To, že je zatím pouhým praktikantem na c. k. poštovním úřadě? Proboha, každý přece začínal, i on, Pobuda. Proto byl hotov se za Heritese postavit. Jemu se ten mládenec na rozdíl od Betty líbí a bude za něho bojovat.

Je postavy souměrné, sympatické tváře a i poštovní správce Kvido Petrides z poštovního a telegrafního úřadu na Praze VII o něm dává dobré reference. Tak co Betty vadí? Když bude takhle dál pokračovat, tak se může stát asistentem, poštovním oficiálem, či v budoucnosti dokonce vrchním poštovním správcem. Pobuda si nepřeje mít jako budoucího zetě nějakou kreaturu. Dokonce na Fany vidí, že se jí Herites zamlouvá, ale zatím dá na slova své mutr.

Tak to ne, řekl si Pobuda, na ohňostroj se půjde, a jal se nazouvat si perka. Poté si vzal svrchník, klobouk a hůl a mohl vyrazit.

Sotva vyšli před dům na Bělského třídu, z protějšího chodníku k nim přispěchal Herites. „Uctivé poroučení,“ sklonil se, aby Betty políbil ruku v síťované rukavičce. Uklonil se Fanynce, která to kvitovala mírným pukrletem. U otce Pobudy byl jaksi v rozpacích, ale komisař ho předešel tím, že jej poplácal družně po rameni, tak se tedy odvážil: „Pěkný večer vinšuji.“ Pobuda by málem řekl „Jim taky, zeťáčku“, ale to Herites ještě není.

„Dovolil bych si navrhnout pohled z Rudolfových sadů,“ řekl Herites, když se tato malá společnost rozhodovala,

kudy se na to ohněstrůjné představení vydat. „Odtud bude pohled na celé to dění nejlepší,“ sliboval Herites.

Pobuda souhlasil, neboť věděl, jak tomu bylo v minulém roce, kdy se také pořádal ohňostroj ku svátku svatého Jana Nepomuckého. Komisař si to dobře pamatoval. Jakmile se začalo šerit, oživly ulice vedoucí na Františkovo nábřeží tou měrou, že brzy nebylo povozům takřka možno jeti. Ferdinandova ulice sotva stačila přívalu, jenž se valil směrem k Vltavě. Tehdy o půl osmé hodině večerní již tvořilo obecnstvo neproniknutelnou zeď po celé délce Františkova nábřeží. U Národního divadla byla hlava na hlavě. Žofínský můstek byl tak přeplněn, že nikdo nemohl ani na ostrov, ani z ostrova. Příjezd k portálu Národního divadla nebyl přístupný, ba i na stojany kandelábrů lezli zvědavci, aby ohňostroj viděli lépe než ostatní. V některé chvíli nastala tlačence, že člověk musel mít strach, aby nepřišel k úrazu.

Šerilo se, když procházeli cestičkou v sadech Korunního prince Rudolfa po hraně letenského návrší. Pod nimi tam dole v odlesku nábřežních světél se stácel tmavý tok Vltavy. Herites navrhl, aby šli ještě dál, a to až na samý konec sadů, k bastionu číslo XIX.

„No, dobře to vybrali, Herites,“ pochvaloval si komisař. „Tam dole bychom byli snad umačkáni.“ Tady na okraji bastionu nebyli sami, ale rozhodně tu bylo volněji než při řece. Vašnostové se zatím navzájem zdravili a pochvalovali si to vyvýšené místo, odkud byl na Žofín dostatečný výhled.

„Myslej si, že až sem může zaletět nějaká ta rachejtle?“ zajímala se Betty.

Herites byl ihned hotov tuto možnost vyvrátit.

„To rozhodně ne, gnädige Frau. Produkce je svěřena v tomto oboru osvědčenému c. k. univerzitnímu mechanikovi a ohněstrůjci panu Františku Hájkovi. Ten už má s podobným konáním své zkušenosti. Vždyť v roce minulém nebylo nikde nic podpáleno a nikdo z obecenstva nebyl zraněn,“ odpověděl Herites a obrátil se na komisaře, zda s tím souhlasí, protože kdo jiný než on by o tom měl mít povědomí.

Bylo osm hodin a z Klárova sem zazněl zvon z ústavu pro slepce. Vzápětí bylo na Střeleckém ostrově vypáleno šest ran z hmoždíře.

„Tak už to začalo,“ komentoval rány komisař. Ihned po skončení střelecké produkce se na vltavské hladině objevila loďka osvětlená lampióny a za ní následovala druhá. Obě zaujaly místo uprostřed řeky mezi mostem Císaře Františka I. a jezem. Pak už to ohněstrůjství skutečně začalo. Nejprve byly vypáleny tři stoupací rakety a poté dalších pět, rozličných barev, z nichž zejména červená a fialová se velmi krásně vyjímal. Barevná bomba a skupina řadových točivých ohňů zdařily se znamenitě. Pobuda si všiml, jak Fanyňka doslova žasla. Potom bylo vypáleno znovu pět zdařilých raket. Překrásný pohled poskytoval „ohnivý strom“, který zase ocenila Betty. Nato byly znovu vypáleny rány z hmoždíře a vypuštěny byly čtyři rakety padákové, jež vydržely ve výši delší chvíli a vynikaly ostrou světlostí. Poutavým číslem byly i čtyři „kytice“, vějířovitý výtrysk rachejtlí, a následovalo opět několik ran z hmoždíře. Ještě více se ale osazenstvu tady nahoře na bastionu líbily takzvané římské svíce, jež v jedné skupině tvořily znamenitý efekt. Poté na oblohu zamířilo sto najednou stoupajících raket.

„Tomu se, prosím, říká ‚girandola‘,“ připomněl Herites. Barevný ohnivý strom byl oproti minulým produkcím novinkou. Na nebi se pak rozzářilo velké písmeno J. Každý z nich věděl, co to znamená. Svatý Jan z Nepomuku nemohl být nepřipomenut.

Následovalo pět barevných hvězd a dvě pestré vázy dekorované římskými svícemi. Tmou pak zazářilo opět osm bengálských ohňů, z nichž nejvíce pozornosti upoutal zelený, rudý a fialový. Velkolepý ohňostroj ukončilo šest dělových ran. Návštěvníci zde na XIX. bastionu ještě poté, co skončila oslava, zůstávali na místě a sdělovali si zážitky. Nezbývalo než se vrátit domů.

Šli tou sváteční nocí, která ale díky jasnému svitu měsíce nebyla tak temná jako jindy. Vpředu Fanyňka zavěšená do své matky a dva kroky za nimi komisař Pobuda s Heritesem.

„Vskutku, byla to nádherná podívaná a díky vám, příteli, že jsme celou tu atrakci mohli prožít v klidu a s přehledem.“

„Ale, pane komisaři, myslím, že moje zásluhy přeceňují, byl to jen momentální nápad. Chodím sem totiž v neděli odpoledne na korzo s ostatními pány, takže mě to jen tak zčistajasna napadlo, že odtud bude možné popatřit na ohňostroj nejlépe.“

„À propos, pane praktikant, jak se jim líbily dnešní velocipedistické závody? Myslím si, že dnešní den jsme prožili velkolepě, nemám pravdu?“ řekl Pobuda a nadechl se vlahého večerního vzduchu provoněného šeríkem.

„Bohužel, já jsem ty velocipedistické závody neviděl, pane komisaři.“

„Oni si nechali ujít takovou příležitost?“ podivil se komisař.

„Nemohl jsem, měl jsem službu.“

„Službu i v den volna?“

„Ano, službu u telegrafu na poštovním úřadě. Tam držíme stálou službu, kdyby se něco událo.“

„Tak to jich lituji, pane praktikant, byly to skvělé závody, všude spousta vzácných hostů. Ostatně vždyť to není poslední závod. Počítá se, že do budoucna se budou tyto závody opakovat.“

„To jistě,“ dodal Herites.

„Máme ale znamenité české jezdce. Na dva tisíce metrů vyhrál Petr Kohout a v soutěži o granátovou hvězdu zvítězil také náš borec, Josef Cífka.“

„Ano,“ přitakal ze slušnosti Herites.

„Koneckonců i v jízdě o mistrovství Čech si vedl výborně náš jezdec jménem Kladívko. Škoda, že při dalším závodě, kterým byla jízda s překážkami, se zranil. Ale je to výtečný jezdec. V příštím závodě, jenž se má jet v Královské oboře na podzim, jistě svoji reputaci napraví.“

„No, nevím, jestli o tom, pane komisaři, věděj, tak ono už to nepůjde, on už není naživu. Přišlo nám to do úřadu telegrafem.“

„Jakže,“ zarazil se Pobuda, „vždyť jej přímo na závodišti ošetřoval dr. Mach a zdálo se, že to bylo v pořádku. Nejen on měl nehodu, z kola spadli i další pánové.“

„To ano, pane komisaři, ale telegrafovali z Nemocnice Na Františku, že Kladívko svému zranění i přes veškerou snahu lékařů podlehl. Šampióna už nešlo zachránit.“

„Tak to mně řekli novinu, pane praktikant. Škoda, tak krásný to byl den, a takováhle lapálie ho pokazila.“

...

Den po svatém Janu se Praha vrátila do původních kolejí. Ulice osiřely od svátečních poutníků. Všude bylo náhle

opět dost místa a město se vyliidnilo. To pozoroval dr. Rybička, když spěchal Bělského třídou do úřadu na policejní komisařství. Ne že by všude nastalo hrobové ticho, ale provoz se zklidnil, nikdo do nikoho nenarážel, nemusel se vyhýbat venkovským lidem, kteří jaksí nebyli zvyklí chodit po pražských ulicích. Bělského třídou zrovna jela koňka a byla sotva z poloviny plná. Tak tomu ještě včera nebylo. To koníci množství pasažérů sotva zvládali, ulicí hrčely fiakry, bryčky a všude kolem panovalo mnoho povyku. Už tu byla opět ta známá lokální scenérie, která byla jeho čtvrti vlastní. Ulicí projížděl mlíkař a z domů vybíhaly ženské s kastroly, hrnky, aby koupily mléko a podmásli. Písař navážel z vozíku jemný písek na drhnutí podlah. Chorvatský dráteník hýkavým hlasem nabízel své služby rozbitým hrncům a džbánům. Vedle hotelu Metropol se usadil zelinář a z vozu prodával čerstvou zeleninu vypěstovanou na zahradách při řece v Holešovicích.

Tak to má být, řekl si Rybička, a když otevřel dveře kanceláře, zjevil se mu bohulibý obraz. Za protějším stolem seděl skryt za novinami koncipista Nebeský. Nad ním se vznášel obláček doutníkového kouře. Z toho Rybička pochopil, že vše není tak úplně jako jindy a patrně komisař ještě nedorazil, protože by si jinak Nebeský nedovolil číst noviny ve služební době. Ostatně proč ne? On se tím pádem nemusí omluvit za pozdní příchod, i když to nebyla jeho vina. Měl čas, protože až po deváté hodině tu bude na komisařství rušno, budou sem přicházet obyvatelé Holešovic, aby provedli přihlášení či odhlášení pobytu tak, jak stanoví magistrátní nařízení o pobytu osob v hlavním městě Království českého. Zvláště teď po svatojánských dnech se jednalo o dost náročnou práci. Všechny

tyto skutečnosti on musí zaznamenat do velké knihy obyvatelstva a komisařství musí dbát na to, aby se zde nikdo neobjevil nenahlášen, načerno, jinak by byl zatčen a postřkem odeslán do své domovské obce.

Praktikant dr. Rybička pověsil čepici na věšák a zasedl ke svému stolu. Všechno bylo na svém místě tak, jak to tu včera zanechal. Policejní sluha Vašíček pouze vysypal košík s odpadky a kalamář naplnil inkoustem. Když se ani poté nic nedělo, Rybička si odkašlal a pravil: „Ráčej prominout, pane koncipisto, ale pan komisař zde dnes není?“

Nebeský odložil noviny na stůl a doutníček dal do popelníku.

„Ne, není, je na komisi stran odkanalizování dolních Holešovic. Už brzo ráno se tu stavil městský doktor a fyzikus Kotaš a šli společně na úřad.“

Čím vším se musí jeho nadřízený zabývat, pomyslel si Rybička. Kam odtékají splašky, o trubní vedení, výkopy, finance. Samozřejmě, ne jako odborný orgán, ale jako orgán politický.

„Takže si mohou dát pohov, pane doktore.“ V době nepřítomnosti komisaře byl Nebeský jako vyšší úředník nadřízeným Rybičky, a když říká pohov, tak pohov. Do devíti má čas. Pohlédl na nástěnné hodiny, které právě cinkly půlhodinu.

„Tady v Národní politice čtu, že se jim ty jejich závody mnoho nepovedly.“

„Jak, nepovedly?“

„Myslím tím, že došlo k několika úrazům, z nichž jeden byl dokonce smrtelný. Tady o tom čtu v novinách,“ řekl Nebeský.

Dr. Rybička o tom už věděl také. V Praze se zprávy ne-
sou jako vítr.

„Já vím, je to smutné, zvlášť když to byl tak nadějný
závodník. Počítalo se s ním na podzimní mezinárodní
závody.“

„No, je vidět, že je to sport nejen nákladný, ale i nebez-
pečný,“ děl Nebeský. „Pokud vím, tak oni jsou také v tom
velocipedistickém klubu.“

„No, nebezpečné, to se tak říci nedá. Obvykle dojde jen
k několika málo odřeninám, ale doposud se nikdy nic váž-
ného nestalo,“ dodal Rybička.

„Já myslel, že o nich budou psát, že se také těch závodů
zúčastnili, pane Rybička,“ dobíral si ho koncipista Nebeský.

„Ne, to ne, pane koncipisto, zatím se jaksi necítím být
natrénován, ale zúčastnil jsem se přípravného komité spo-
lečně s naším vedením.“

„To jste se ovšem jako host mohl zúčastnit také.“

„Ale jaksi jsem se necítil,“ řekl praktikant Rybička, ale
pravý důvod neuvedl. Ony závody nebyly levnou záleži-
tostí. Jen startovné na některý ze závodů činilo pět zlatek,
a to bylo na jeho kapsu příliš. A také neměl ani vlastní ko-
lo a jezdil na půjčeném, klubovním. Takové vysoké kolo
obnášelo i 150 zlatek, což bylo pro jeho kapsu rovněž
neúnosné. Avšak vzdát se toho sportu nechtěl. Věřil, že
časem se jeho situace zlepší, ale nechtěl se o tom před
koncipistou Nebeským zmiňovat.

„Tak nevím, pane kolego, zdali teď po té nehodě nepřijme
stran cyklistického sportu policejní ředitelství reglement,
nebo ho dokonce nezakáže,“ namítl Nebeský.

„Věřím, že tomu tak nebude. Závody samy o sobě nejsou
nebezpečné.“

„Já vím, ale takové podobné atrakce jako jízda po houpačce, vždyť to je záležitost spíše pro cirk a artistu. Udržet se na vysokém kole na tak nejistém podkladu. To přece není škvárová či cihelná dráha, pane praktikante.“

„Ale má to své opodstatnění, pane koncipisto, velocipedisté musejí často při výletech do okolí překonávat přírodní překážky.“

„To snad nemá se sportem nic společného a je to otázka obecenstva, které chce vidět tuhle atrakci. V závodě, tam by mělo jít spíše o výkony, rychlost, vytrvalost, a nikoliv podbízet se obecenstvu,“ namítl Nebeský.

Co mu na to v téhle chvíli mohl Rybička říci.

„To je, jako bychom my sokolové do výšky metali kužele či skákali skrz hořící kruh jako šelmy. Měl by to být čistý sport, jak to propaguje naše sokolská jednota. Co to má za význam, za jízdy seskočit z kola a přelézat chvostišť a opět na kolo nasednout? Což je velocipedista cvičená opice?“

„Tady bych si jim dovolil, pane koncipista, oponovat,“ namítl Rybička.

„Sport cyklistický není jen o ježdění na oválu závodišť, ať již je to na tisíc, či pět tisíc metrů, a uhánět vpřed velkou rychlostí. Ale nejen v našem klubu jsou cyklisté turisté. Pořádáme výlety po vlastech českých a mohou nastat případy, kdy takový turista musí překonat třeba potok, s kolem na rameni se vydrápat do kopce, a toto simuluje určitou formou možnosti cyklistiky.“

„Simuluje, nesimuluje, vždyť si přitom někdo zlomil vaz.“

Rybička byl hotov mu opět oponovat.

„Měli by jít někdy s námi, se sokoly,“ změnil Nebeský

téma hovoru. „Tak jako jsme tuhle neděli udělali společný výlet na hrad českých králů, na Kokořín.“

Já vím, jako posledně v Chuchli, když se tam střetli s burši, a přinesli si odtud pěknou bouli na hlavě. To chtěl Rybička říci, ale včas si to rozmyslel.

Ozvalo se zaklepání a ve dveřích se objevil policejní sluha Vašíček.

„Mají tu ty strany, pane praktikant. Čekaj na chodbě.“

„No jo, je devět hodin,“ povzdechl si Rybička. „Ať jdou po jednom sem do kanceláře,“ řekl a připravil si na stůl velkou konskripční knihu.

...

Bylo pozdní odpoledne. Policejní komisař Franz Xaver Pobuda stál na měkkém perském koberci v kanceláři policejního ředitele. Místnost v prvním patře byla velká rohová, s okny na Ferdinandovu třídu a do Poštovské. Komisař tu samozřejmě nebyl poprvé, ale dnes to bylo jiné, dnes viselo ve vzduchu cosi tíživého a komisař tušil, o co se jedná. Kancelář měla ještě předpokoj, kde sídlil sekretář. Jako by nestačilo, že tam na přijetí u policejního ředitele musel Pobuda čekat půl hodiny ve společnosti adjunkta Schafranka.

Za stolem proti němu sedí holohlavý muž přísného vzezření, pod nosem šedivý mohutný knír, na náprsnice mu visí Řád zlatého záslužného kříže. V klopě má vetknuto další vyznamenání. Dvorní rada Franz von Stejskal je majitelem mnoha vyznamenání a rád se jimi nechává titulovat.

„Vaše Excellence, dostavil jsem se na vaše předvolání.“ Pobuda stojí v uctivém předklonu a čeká, až k němu zvedne dvorní rada hlavu. Je to starší ctihodný muž. Proslýchá se, že má odejít do Vídně, aby se tam stal vedoucím

imperiálního policejního ředitelství s titulem náčelníka policie.

„Četli už dnešní noviny, Herr Kommissar?“

„Ano, Vaše Excellence.“

„Četli i Prager Tagblatt? Češi prý uspořádali závody, na kterých popadali jako hrušky a jeden závodník se při tom zabil. Navíc k tomu čistě českému závodu pozvali i některé závodníky ze zahraničí.“

„Ano, noviny jsem četl, Excellence, Národní listy,“ odpověděl Pobuda.

„Češi se pak uchylují k takovým produkcím, které nemají se sportem nic společného. Navíc tím chtěli vyjádřit svoji nadřazenost a uvedli je jako závody čistě české.“

„Jistě, Vaše Excellence, byly to závody české, ale závodu se mohli zúčastnit i hosté. Pokud se přihlásili, tak jim bylo poskytnuto čestné kolo na začátku závodu. Vždyť vyhrál závodník Buri z Mnichova.“

„Bylo to zu lachen, jak se váleli po zemi, a to všechno za přítomnosti Jeho knížecí Milosti místodržitele Schwarzenberga. Vždyť byli u toho jako komisař a závodní trať schválili,“ vzhlédl k němu policejní ředitel, „a sepsali o tom protokol.“

„Ano, Vaše Excellence. Komise se zúčastnil také továrník Jan Kohout, muž, který tomuto sportu nejlépe rozumí a velocipédy na Smíchově sám vyrábí.“

„Nám se jednalo o bezpečnost, a jak vidno, na závodech došlo k několika pádům a k jedné smrtelné příčině. Továrník Kohout je jistě ctihodný muž, ale mohl mít jiné zájmy, obchodní, a sice aby závody zviditelnil a přilákal k této atrakci co nejvíce zájemců.“

Pobuda chtěl připomenout, že závody není třeba zvidi-

telňovat. Velocipedistický sport, jak vidno, má stále více zájemců. V tomhle ale Pobuda policejnímu řediteli neoponoval.

„Co z toho vyvodit, Herr Kommissar? To, že je nutné tuto věc důkladně vyšetřit. Zjistit, co bylo skutečnou příčinou, zda se pořadatelé nedopustili něčeho proti pravidlům a proč závody nebyly bezpečné. V opačném případě by místodržitel další závody v Královské oboře za hojného účastenství obyvatel nepovolil. To ať si pánové velocipedisti jezdí na svých klubových oválech, ale rozhodně by se nemělo nic stát na významných a organizovaných závodech takového národního rozsahu. Potom by bylo namístě podobné závody zakázat. Tak jdou a podaj mi o tom co nejdříve raport.“

Komisař Pobuda odcházel z policejního ředitelství a mnoho tomu nerozuměl. Proč se najednou policejní prezident o tenhle druh sportu tak zajímá?

...

Když komisař Pobuda vyšel z budovy v Poštovské, začalo se šeřit. Zahlédl lampáře, jak na kandelábrech rozžihá plynové lampy. Dlouhou tyč s háčkem na konci obratně vsouval do vnitřku cylindrické lampy, aby tam pustil plyn. Na Starém Městě byly plynové lampy všude, zatímco v Holešovicích už fungovalo elektrické osvětlení. Díky Jubilejní zemské výstavě v minulém roce a také díky inženýru Křižíkovi, jenž hlavní holešovickou třídu Bělského elektrifikoval, stejně jako Výstaviště. Hlavním efektem na výstavě byla podsvětlená fontána. Úžasné to dílo techniky i výtvarného umění. Komisař Pobuda byl hrdý, jak se díky tomu jeho čtvrť povznesla, a mohla tak v plné slávě přivítat císaře Františka Josefa I. Staříčský mocnár výstavu ocenil

a udělil jí čestnou medaili. Komisař kvitoval, že během výstavy se neudálo nic, co by ohrozilo císařský majestát. Je pravdou, že došlo k incidentu na trati na Reichenberg, kde se separatisté pokusili vlak s Jeho císařskou Jasností zastavit, ale jejich pokus byl včas zažehnán. A i on se o císařovu bezpečnost postaral se vši zodpovědností. Teď už se tomu jen usmívá. Ale dosti myšlenek na onen rok.

Bylo nutné se dopravit domů. Nejsnazší by bylo jet kočárem či koňkou, ale komisař se rozhodl, že půjde pěšky. Po tom stání u policejního ředitele si potřeboval vyčistit hlavu. Rozhodl se, že nepůjde středem města, ale vezme to po nábřeží podél Vltavy, tam alespoň bude čistý vzduch. A také si musí ujasnit úkol, který mu uložil policejní prezident: vyšetřit to. Ale co? Když spadne dělník z lešení, není na tom nic záhadného, není vlastně co vyšetřovat. Neopatrně šlápl vedle a zřítíl se, toť vše. Komisař jde ztichlou ulicí a uvažuje. Kolem konventu křižovníků přišel na nábřeží Korunního prince Rudolfa. Připomněl si, jak tam naproti za řekou ještě včera stál a přihlížel tomu nádhernému ohňostroji, oněm světelným rojům na svatojánských slavnostech. Připomínala jej už jen výzdoba a dnešní den byl již všední.

Od řeky pronikala zemitá vůně, ochladilo se. Na druhou stranu vede přes řeku Rudolfova železná lávka, vedle je vojenská plovárna. Odtud přes Klárov se dá dojít až na Hrad. Tam ale Pobuda nemířil. Šel dál kolem Rudolfiny, vznosné reprezentační budovy, nedávno vystavěné v místě, kterému se odjakživa říkalo Rejdiště. Komisař šel rychlým krokem. Už téměř padla tma, přesto se orientoval. Sanytrovou ulicí mířil na František. Tady před budovou kláštera milosrdných bratří se zastavil. Před sebou měl

nemocnici. Sem byli přiváženi nemocní i z druhého, holešovického břehu. Jeho čtvrt' Holešovice vlastní nemocnici nemá. Pobuda se rozhodl naráz. Má-li někde započít své vyšetřování, tak by to mělo být nejspíš tady. Klepal na dveře, už bylo zavřeno. Ve fortně se objevil vrátný.

„Koho hledaj, vašnosto, už mají po návštěvních hodinách. Dovnitř jich pustit nemohu. Už je po vizitě. Pacienti maj klid na lůžku.“

Pobuda ale nejde za žádným pacientem.

„Ach tak, potřebovali by, vašnosto, mluvit s panem doktorem. Teď v noci je tu jen jeden, ale na oddělení je pustit nemohu.“

„Tak mi ho přivedou, jsem policejní komisař Pobuda.“

Komisař přecházel místností od jednoho konce k druhému. Vrátný zřejmě nespěchal, komisaři se tu nelíbilo, ze zdí byla cítit směsice kafru a sanytru, připomínka nebožtíků. Není pochyb, že se odtud odvázejí zemřelí, před vedlejší bránu právě dorazila košatina. Za oknem už je úplná tma, alespoň tak mu to připadá. Na kopci na opačném břehu je vidět zářící světla restaurace na Letné.

„Servus, pane komisaři,“ ozve se za jeho zády melodický hlas. Pobuda se otočí, a koho zde nevidí, dr. Kotaše. Pobuda na něho překvapeně hledí. Lékař napřahuje ruku v pozdravu. Má na sobě bílý plášť a kulatou čapku.

„Co vy, holešovický fyzikus, zde v nemocnici?“

„Mám zde dvakrát do měsíce záskok a také tu provádím některá bakteriologická vyšetření.“

Pobudovi se naráz zlepšila nálada. Dr. Kotaš je jeho dobrý známý. Jsou společně v městské radě a dobře spolupracují. Jeho služby komisař také využívá.

„Snad neutrpěli nějaký úraz,“ řekl Kotaš s nadsázkou.

„Jdu kolem z policejního ředitelství a potřebuji si ověřit jednu záležitost. Měl sem být převezzen jeden pacient, závodník velocipedista, který se zranil v neděli při českých závodech v Královské oboře.“

„Ano, oni myslej toho šampióna Kladívka. Vím, o koho se jedná, bylo to i v dnešních novinách, Národních listech, ale bohužel já jsem ho neošetřoval. Nastoupil jsem službu dnes odpoledne a budu tu celou noc.“

„Mě by zajímalo, jak zemřel.“

„To se dá zjistit z dokumentace, tu tady v nemocnici vedou pečlivě. Pokud mě chtějí následovat, pane komisaři, alespoň poznaj zdejší špitál,“ řekl pobaveně.

Kotaš vedl komisaře do kanceláře.

...

Velocipédy, velocipedisté... Jak to vše nabralo na nesmírné rychlosti. Lidé v budoucnu už nechtějí chodit jen pěšky. Takhle se dostanou dále a rychleji. Zatím je to všechno vykoupeno určitými oběťmi, pády. Nejen rozbitými koleny, naraženými žebry, teď už i smrtí. Pobuda sám neví, zda by na takovém přístroji dokázal jet. Ovšem jak to udělat, a nespadnout? Jak se vydrápat na to vysoké kolo, toť věc doslova akrobatická. Kdyby to přece jen zkusil? Není na to starý? Pozoroval ovál, po kterém jel muž, velocipedista. Jel zvolna, jako by vychutnával jízdu, nahrbený, pevně usazený v sedle, díval se přímo před sebe. Obličej mu clonil štítek sportovní čapky. Právě projížděl kolem komisaře. Byl to silný mladý muž. Pod přiléhavými kalhotami se rýsovala pevná stehna. Měl vypracovaná lýtka, na sobě přiléhavý trikot. Pobudovi už to nepřipadalo zvláštní, tohle cyklistické hřiště má téměř na dosah. Na tohle hřiště mohl popatřit oknem svého bytu z honosného

domu s karyatidami. Pobuda se rozpomíná, jak to tady v jeho čtvrti začalo, tak naráz jako mávnutím kouzelného proutku.

Přišlo jaro 1887 a tady na nezastavěném místě v Plockově ohradě mezi Bémovkou a Bělského třídou, kde jsou dnes již okázalé činžovní domy, se probouzel zvláštní život. Ta ohrada byla na všelicos, střídaly se tam střelnice, houpačky, kolotoče. Když zde Plocek vystavěl dřevěnou tribunu a prostorné kolo vysypal pískem, přicházeli sem různí varietní umělci, cirkusoví krotitelé se zvířectvem. Komisař Pobuda pamatoval, že tu byl také slon zvaný Jumbo, místním obyvatelstvem oblíbený. Poté sem zejména mužské osazenstvo chodilo za krasojezd kyní, která měla krásně klenutá prsa, ověšená nejrůznějšími vyznamenáními. Bubeňáci nevěděli, nač se dívat dříve, zda na řády na prsou, nebo na lýtka na šlapkách velocipédu. Ale vše tak nějak časem omrzí. Na konci sezóny nebylo jasné, zda bude ohrada napřesrok otevřena znovu.

Přes zimu se muselo něco stát a Plocek přemýšlel, co dál podniknout, a zřejmě musel na něco přijít, protože hned v únoru se v ohradě objevil tesařský mistr Hrabě z Holešovic a s ním i dělníci. Ti začali přibíjet odpadlá prkna sedadel na tribuně. Do ohrady začaly vjíždět fůry s prkny a poté s pískem. Snad se tak dělo i díky okouzující krasojezd kyni na velocipédu, která přivedla Plocka na nápad zřídit zde v bubenské ohradě moderní cyklistickou jízďárnu. Na zeleně natřených prknech ohrady byl vyveden nápis *Bubenská jízďárna a půjčovna kol*. Otevřeno bylo už před Velikonocemi. Nápis byl viditelný z Buben, z Bělského třídy. Kolo bylo tou dobou velkou touhou moderního člověka. Na Velikonoce bylo otevřeno. Hluk a křik z jízďárny

se rozléhaly po celých Bubnech. Ježdění na kolech byl velký a odvážný kumšt. Sednout si na takový stroj, který má říditka jako volské rohy, si troufal málokdo. Mnozí chtěli vypadat vznešeně, ale sletěli z kola jako hnilička a při tom si natloukli. Jízda není pro chudáky. U vchodu byla pokladna a za místo k stání se platilo pět krejcarů. Ohrada přesto obyvatele přímo magicky přitahovala. Jezdci na vysokých světlých koních z lesklých drátů nebyli začátečníci. Z vnitřní Prahy sem zajížděli vašnostové, aby si pod vedením trenérů vyzkoušeli tenhle nový druh sportu, jenž sem do Čech přivál z oné země za mořem, z Anglie. Komisař Pobuda o tom přemýšlel. Ano, tak se zrodil nový sport právě tady v jeho čtvrti. Vida, a po pár letech již nabyl takové obliby, že se konají i velké národní závody, jako byl ten před několika dny v Královské oboře. Český velocipedistický sport už má své šampióny, už jsou známi ve světě. Jako ti bratři Kohoutové, s jejichž otcem Janem Kohoutem měl Pobuda tu čest se seznámit při komisionální obhlídce závodiště. Byl to důstojný, bodrý měšťan, dříve stavitel mlýnů a majitel strojní továrny na mlýnské stroje, ze kterého se takřka přes noc stal nadšenec a propagátor tohoto sportu. Kolo – šťastný vynález pro lidstvo – spatřilo světlo světa před devatenácti lety, když Angličan James Starley vyrobil svůj první velocipéd.

Komisař se vrátil v myšlenkách do současnosti a připomněl si výrok policejního ředitele von Stejskala. Je možné, že by místodržitel podobné závody v Královské oboře už nepovolil.

„Tak jdou a podaj mi o tom co nejdříve raport.“

To se ale nesmí stát. Zakázat závody v Královské oboře, to by nebylo namístě. Pobuda musí dokázat, že závody ne-

bezpečné nejsou. Že to, co se stalo, bylo věcí náhody, snad technického stavu stroje, a chybu není třeba hledat ve vlastním jezdeckém umění, ve velocipedistech samotných.

...

Kde a jak začít? Komisař od rána na nic jiného nemyslel než na toho mrtvého. Chodil od jednoho konce své kanceláře k druhému a nic ho nenapadalo. Jen že to musela být nešťastná náhoda. Může s tím ale přijít před radu von Stejskala? Žádná nešťastná náhoda není, Herr Kommissar, jako by ho slyšel říkat. Samozřejmě, v tomhle má pravdu, vždy existuje nějaká příčina. Musí se tedy ptát. Bylo v tom cizí zavinění? Nejspíš ne. Tuhle atrakci sledovalo mnoho přihlížejících diváků. Sledovali pád obou závodníků, Josefa Kohouta, který spadl z houpačky, a toho druhého, Kladívka, při pádu z mostu. Závodníku Kohoutovi zdravotníci na místě ošetřili pošramocenou nohu a loket. Toho druhého, Kladívka, odnesli dovnitř do zdravotnického stanu. Po celou tu dobu, ač se snažili, i čichat čpavkové soli mu dávali, nenabyl vědomí. Pamětlivi toho, že je mu potřeba pomoci odborněji, odvezli ho bryčkou do Nemocnice Milosrdných bratří. Tam, jak se Pobuda dozvěděl, ho doprovázel druhý, mladší lékař, dr. Kroužek. Po celou dobu převozu závodník žil, pouze nenabyl vědomí. V nemocnici, hodinu poté, co ho přivezli, zraněním podlehl. Při včerejší návštěvě v nemocnici mu dr. Kotaš ukázal protokol.

Ještě v nemocnici ošetřující lékař zjišťoval, zdali má poraněný stejně široké zornice, zda reagují na světlo. Z uší nekrvácel. To bylo důležité. Závodník ještě žil, byl mu nahmatán srdeční puls.

„A jak tedy vlastně zemřel?“ optal se komisař.

„Po úrazech hlavy bývá běžné, že dochází k vnitřnímu krvácení. Krevní hematom utlačuje mozkovou tkáň. Jakékoliv fyziologické prostředky v tomto případě nepomohou. Bohužel, tady je lékařská věda krátká, pane komisaři.“

Zavinění cizí osobou nebylo shledáno. Dokonce i policejní ředitel ze svého čestného místa na tribuně viděl, že Kladívko vjel na most sám. Policejní komisař von Stejskal spatřoval příčinu v tom, že tato disciplína byla vůbec zařazena do závodu. Vždyť prý se jedná spíše o akrobatické číslo. Závod s překážkami, jak se k tomu různí činitelé staví? Komisaři by nevadilo, kdyby se tato položka na závodech zrušila, ale věděl, že by mohlo dojít také k tomu, že by tyto závody české byly šmahem zakázány. Musel si přiznat, že o tom mnoho neví, jen to, co se dozvěděl od továrníka Kohouta.

Komisař otevřel dveře do druhé, přední kanceláře, kde pracovali jeho dva podřízení, koncipista Nebeský a praktikant Rybička. Oba současně vzhlédli.

„Pane praktikant, jdou sem.“

„Jistě, pane komisaři, přejou si na protokol?“

„Ne, to nebude třeba, potřebuji se jich na něco zeptat.“ Praktikant Rybička vstoupil do kanceláře a zavřel za sebou dveře. Obvykle k sobě povolává Nebeského.

„Nebude to nic služebního,“ řekl Pobuda, když viděl v jeho obličejí zaváhání.

Dr. Rybička se mu zamlouval. Byl to pohledný mladý muž jemné tváře a komisař si u něho cenil bystrého úsudku. Je na počátku služební kariéry a on o něm nemůže mluvit jinak než dobře. On sám jako absolvent české právnické univerzity musel přetrpět arogantní chování vyšších úředníků, často bez potřebného vzdělání. Na tyto posty byli

dosazení z titulu služby u vojska. On, Čech, rodák z Buben, se tehdy cítil v cizím prostředí osamocený. Když se sem po letech, kdy služebně postupoval na vyšší funkce, vrátil, teď již v roli komisaře, předsevzal si, že podobné praktiky, se kterými se setkal ve Vídni, zde v Holešovicích uplatňovat nebude. Ne že by svým dvěma úředníkům dal od všeho pardón, to jistě ne. Služební povinnosti a konání vyžadoval tak, jak tomu má být. Uvědomil si, že respekt nelze uplatnit šikanováním, jehož se mu dostalo v hlavním městě monarchie. Řekl si, že bude přísný, spravedlivý, ale také chápající potřeby svých podřízených.

„Oni jsou také velocipedista?“ překvapil otázkou Rybičku. Komisař to samozřejmě věděl, neboť ho již několikrát viděl trénovat na oválu v bývalé Plockově ohradě, nyní na oválné dráze holešovického velocipedistického klubu. To, když se vypravil v neděli ke Kejřům do bubenského pivovaru. Obvykle postál chvíli opodál a pozoroval jezdce v přiléhavých závodních trikotech, jak se opírají do šlapek.

„Ano, prosím, pane komisaři, jsem. S několika kolegy trénujeme jízdu na oválu velocipedistického klubu.“

„A jak jim to jde? Už taky spadli?“

Rybička nevěděl, co tím vlastně komisař chce říci, kam míří, a určitě se nejednalo o nezávazný rozhovor. Ostatně, snad to nechce komisař rovněž zkusit?

„Ano, také jsem spadl, ale nejdříve musej mít závodčího, který jich podrží, když se na kolo nasedá. Snad by se také nedali na ježdění, pane komisaři?“

„Ne, to rozhodně ne, to přenechám mladším junákům, ale chtěl bych, aby mi byli konzultantem. Potřebuji, aby mi řekli o tom sportu více.“

Toto je pouze náhled elektronické knihy.